СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

20 октобар

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 167 ГОД. V | БЕОГРАД, 6 ФЕБРУАР 1948 | ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА | ВЛАЈКОВИЋЕВА 8, ТЕЛ. 23-003 и 20-443 | ЦЕНА БРОЈУ 2 ДИН.

Сл. бр. 4697

Фолклор Културно - уметничког друштва „Бранко Цветковић"

Народни фронт Београда

за културу и просвету

Постоји реч, из врло старих времена: — прво живети па тек за тим мудровати! Тиме хоће да се каже: човек мора прво да осигура себи основне, елементарне услове егзистенције, исхрану, одело, огрев, кров над главом, па тек када је то збринуо може мислити и на своје душевне потребе и на боље врсте забаве, у корист свога телесног и душевног развитка. Модерни човек и ту је мисао унапредио. Он задржава оно првенство елементарних потреба, само што у те првенствене људске потребе урачунава и оспособљавање сваког човека да може учествовати, и пасивно и активно, према својим способностима, у просветном, у културном, у уметничком животу свога народа. Баш је социјализам тај који је, пошто је кренуо »питање хлеба«, својом акцијом у народу доказао како сматра да народ не живи само од хлеба. Да је народу исто толико потребна и духовна храна.

У смислу таквог, демократског, социјалистичког схватања о народним потребама резервисао је Народни фронт града Београда у своме плану за ову годину, 1948, као у једном делу свога Петогодишњег плана, неких осамаест тачака, са врло озбиљним задацима који се у области културе и просвете имају извршити.

Први је задатак ликвидирање неписмености. Извршујући то, заправо, епохално дело, Народни фронт се неће задржати на граници мање-више престижа: да статистика главног града изгуби рубрику »безграмотних«. Он иде даље, он ће учинити са своје стране све да се описмењени одмах и користе стеченим преимућством. Без одлагања има да им прђу другови и другарице који ће им пружати и омилити новине, књиге, претставе итд. Уз то, заснива се нарочито смишљен рад на приношењу, што прикладнијем, што пријатнијем, без труни наметљивости, приношењу културних вредности и лепота грађевинским радницима; дакле, повременим грађанима наше вароши, онима који као сезонски радници, а и по природи свога посла, живе у нашој средини и обављају важан и тежак посао. Ради њих, да им ублажи напоре при подизању овога државнога средишта, да им пружи могућности и средства за сопствено лично усавршавање као радници и грађани, па да им задржавање у нашој средини буде што корисније и у успомени што лепше, — Народни фронт ће организовати разне екипе за приређивање предавања, курсева, претстава, забава међу њима.

После тих дужности којима се постављају темељи наше нове народне културе, Народни фронт прихвата се већ и задатака, да лепотом освежи данашњицу која сва бруји у радној захукталости. Народни фронт разрађује појединости како да дигне ове године ниво и научно популарним и књижевним, драмским, плесачко - пантоминским предавањима и претставама, како да се широке масе васпитају па да и оне постану пријемчиве за највише уметничке вредности чије је уживање до сада било привилегија само малобројних, имућних, обогаћених и изображених на рачун маса. Учиниће неколико корака у правцу и да, уопште, наш Београд одговори своме имену, »града светлости«, и месту које заузима као главни град народа првобораца за слободу. Да се пролепша, да сине чистотом и да се осмехне цветним леама по трговима, цветним китама по балконима, по прозорима. Да нестане оних мрачних ћумеза и подземља било од плетара, било од камена, који потсећају на неправду, на корупцију, на заосталост, на ноћи које базде алкохолом и порocима сваке врсте. Да се наши трговци, садови и гајеви оките уметничким фигурама, у спомен јунака и великана, а и таквима, које својим лепим ставовима и покретима дижу срце у пролазника, потсећају га на безграничне лепоте које у народу живе и из којих сви његови радни синови црпу животну радост, и снагу, и понос.

Вељко ПЕТРОВИЋ

ВЕЛИКИ ПРЕДИЗБОРНИ МИТИНЗИ У БЕОГРАДУ И ЗЕМУНУ

ГРАЂАНИ БЕОГРАДА

манифестују своју приврженост Народном фронту

Ових дана одржани су по свим рејонима Београда и у Земуну велики предизборни митинзи, на којима су присуствовале хиљаде и хиљаде грађана, чланова Народног фронта, који су на тим митинзима поново манифестовали спремност да истрају у даљој борби за извршење нашег првог Петогодишњег плана, и вољу да у ново руководство Народног фронта изаберу оне чланове Фронта који су се највише истакли на извршавању задатака у првој години Плана.

*

Грађани Седмог рејона одржали су велики митинг у сали бродараца на Чукарици. Велика сала није могла да прими све људе Седмог рејона, који су дошли да чују говор Добривоја Радосављевића потпретседника владе Народне Републике Србије, тако да је преко 1000 грађана слушало говор напољу, преко гласноговорника. У сали је било преко 1500 грађана. Добривоје Радосављевић је, између осталог рекао:

„На претстојећим изборима за органе Народног фронта треба да проговоре најшире народне масе, које ће одлучно рећи ко треба да их заступа у Народном фронту. Од тога ко улази у одборе Народног фронта зависи много да ли ће Народни фронт извршити оно што пред њега поставља Петогодишњи план. Због тога треба развити максимум активности и сваком члану Фронта детаљно објаснити задатке који се постављају пред Фронт, објаснити ситуацију у којој се налази наша земља.

У Народном фронту Југославије има данас близу 7 милиона, а у Народном фронту Србије 2 милиона учлањених људи. Али то не значи да је Народни фронт постигао све у погледу учвршћивања јединства. У закључцима Другог конгреса Народног фронта Југославије подвучено је да организације Фронта треба да се и даље учвршћују и да и даље раде на окупљању народних маса у борби за благостање, мир и демократију. Постоје хиљаде и хиљаде примера радног хероизма како омладине тако и оних који су већ стари. Али има и грађана који неће да одговоре обавезама које се пред њих постављају. Међутим, и ови други треба да засучу рукаве и да помогну народу на извршењу Петогодишњег плана, тако да и њима буде више хлеба, текстила и свега другог."

*

Већ око 6 часова увече почели су се окупљати грађани Земуна испред свог Дома културе. Дошли су да на великом митингу још једном манифестују своју приврженост Народном фронту. У сали се окупило око 2.000, а пред зградом, иако је падала киша, стајало је близу хиљаду грађана. На митингу је говорио Јован Веселинов, претседник Планске комисије НР Србије. Он је, између осталог, рекао:

„Народни фронт је одраз општих прилика које постоје у нашој земљи и сасвим је усклађен са читавом нашом друштвеном и политичком структуром. Ти нови политички услови резултат су великих друштвених промена које су се одиграле у нашој земљи. Трудбеници наше земље, који су се за време рата борили за ослобођење, заједничким радом изграђују бољи и срећнији живот.

Народни фронт није само скуп људи који једно мисле, него и људи који воде заједничку борбу против свега онога што стоји на путу извођења програма Народног фронта и остварења Петогодишњег плана.

Наш Народни фронт — рекао је даље Јован Веселинов — у разним својим месним плановима, који не улазе у наш Петогодишњи план, дао је огроман допринос јачању наше државе. Београђани и Земунци имају посебне задатке. Као што знате ми ћемо ове године пуном паром да градимо Нови Београд. То је један замашан посао, кога се могла латити само наша држава, да бисмо направили југословенским народима онакву престоницу какву они заслужују. Али, без обзира на тешкоће, грађани Београда и Земуна извршиће своје задатке, како би се овај План остварио."

*

Грађани Петог рејона одржали су велики митинг на простору испред зграде Шесте мушке гимназије. Много пре заказаног времена долазиле су организоване поворке основних организација уз песму и музику са заставама и транспарентима. Простор на коме се митинг одржавао прекрила је маса од око 14.000 људи.

Бурно поздрављен од присутних на подијум се попео Рато Дугоњић, члан Извршног одбора Народног фронта Југославије.

Рато Дугоњић је у своме говору истакао важност претстојећих избора. Затим је говорио о задацима Народног фронта Београда и важности тих великих задатака. Београд, као главни град, треба да буде расадник социјализма — рекао је Рато Дугоњић.

Затим је говорио о међународној политичкој ситуацији, истичући да су све прогресивне снаге у свету ојачале, на шта империјалисти морају рачунати као на одлучан фактор.

На крају је Рато Дугоњић поново подвукао значај Народног фронта и улогу коју он игра у нашој земљи, и истакао сигурност да ће ови избори поново показати како су чланови Фронта у својим напорима и стремљењима јединствени.

*

У свечано искићеној сали Ауто-команде одржали су митинг чланови Фронта Шестог рејона. На митингу је говорио министар Савезне владе Никола Петровић. Истакавши значај и улогу Народног фронта у политичком животу наше земље, значај избора за ново руководство, министар електро-привреде Никола Петровић говорио је о нашем Петогодишњем плану у вези са индустријализацијом и електрификацијом наше земље.

— Ми знамо — рекао је на крају Никола Петровић — да извршење великог плана електрификације захтева од свих нас велике напоре и савлађивање великих тешкоћа. Но народи Југославије не боје се тих тешкоћа, јер су они навикли да се под вођством друга Тита боре, да побеђују све што стоји на путу њихове велике будућности.

*

Чланови Фронта Четвртог рејона одржали су митинг у сали Синдикалног дома у Немањиној улици. И ту је велика маса грађана остала напољу да преко звучника прати говор.

Претседник ИНО-а града Београда, бурно поздрављен од грађана Четвртог рејона, одржао је велики говор. Он је говорио о политичкој ситуацији у свету. Затим је говорио о Народном фронту Југославије као моћном чиниоцу у економској изградњи наше земље у извршењу Петогодишњег плана. На крају свог говора Нинко Петровић је поново подвукао значај претстојећих избора и позвао грађане да савесно изврше своју дужност.

Затим је Милан Иконић, члан Извршног одбора Народног фронта Београда, говорио о важности радова који ће се ускоро предузети да подизању Београда.

*

Чланови Фронта Другог рејона одржали су митинг у сали Прве женске гимназије. По ходницима гимназије инсталирани су звучници, па је велики број грађана слушао говор стојећи у ходнику.

Говор је одржао народни посланик Драги Стаменковић, који је између осталог рекао:

„Избори ће допринети да се изврши широка мобилизација чланова Фронта за нове задатке који се налазе пред нашим градом, пред сваком основном организацијом, пред сваким рејоном. Они ће допринети да се најшире претресе рад сваке организације, да се повуку искуства из рада прошле године, као и да се направе планови за рад у овој години. Целокупна ова активност великог броја фронтоваца значиће несумњиво даље јачање Народног фронта као општенародне политичке организације."

Огромно учешће чланова Фронта на предизборним конференцијама и митинзима

Последње припреме за изборе органа Народног фронта завршене су. У току прошле и ове недеље одржане су у свим основним организацијама конференције, на којима су истакнути кандидати за избор извршних одбора основних организација и за избор делегата за рејонске конференције. Таквих конференција било је у Београду 200, дакле колико има и основних организација, а на њима је присуствовало преко 80.000 чланова Фронта. Поред тога, у рејонима су одржани и предизборни митинзи, на којима је узело учешћа више хиљада грађана. Тако је предизборна активност у Београду захватила велики број људи и по својој ширини и броју учесника далеко надмашује прошлогодишњу предизборну кампању за избор органа Фронта.

Упис чланова у основним организацијама је, углавном, завршен. Према најновијим подацима из рејона, број уписаних чланова Фронта износи сада 183.761, од којих 80.585 мушких и 103.126 жена. Повећање од расписивања избора износи 25.932, што значи да су избори повод даљем јачању и проширењу Фронта, поред тога што ће они знатно учврстити његове редове у борби за извршење задатака у овој години. Избори ће дати један нов, бројни руководећи кадар, у основним организацијама и вишим органима, који ће посветити највећу пажњу остварењу свих одлука, које је донео Други конгрес Народног фронта Југославије.

За одборе основних организација и делегате за рејонске конференције, истакнути су као кандидати најбољи фронтовци, људи и жене, који су у досадашњем раду и акцијама, показали пожртвованост и испољили, на овај или онај начин, своје организаторске способности. Уз предлог да се неко кандидује, махом су истицане његове особине, његово залагање у Фронту и на раду, његов утицај на масе и уопште политички рад, који карактерише човека, кога треба да бирамо у руководеће органе Фронта. Пошто је у свим основним организацијама истакнут много већи број кандидата, него што се бира, даје се могућност свим члановима Фронта да изаберу најбоље, за које су заиста уверени да ће у потпуности одговорити својој дужности. Пошто је кандидовање већ завршено и имена кандидата објављена у основним организацијама, сваки бирач, члан Фронта, може унапред да упозна имена и да се обавести о људима, које жели да гласа. Тиме се пружа могућност сваком појединцу да са своје стране допринесе правилном избору људи, и у крајњој линији да допринесе сигурном извршењу плана своје организације, поверавајући руковођење најбољима из своје средине.

За избор чланова извршних одбора у основним организацијама кандидовано је у Београду 4.148 другова и другарица, а за избор делегата за рејонске конференције 4.475. Од броја кандидата за одборе, мушких има 2.461, жена 1.687, а за делегате мушких 2.687, жена 1.788. Одборника се бира до 3.000, а делегата до 3.660.

Гласање, 8 фебруара, обавља се преко целог дана, од 7 до 19 часова. У Београду има 200 изборних јединица, али у свакој има по неколико бирачких места, тако да број бирачких места износи 568. Изборима руководе изборне комисије, које су састављене од више чланова, према величини изборне јединице, односно према броју бирачких места у њој. Укупно у изборним комисијама има 1.520 другова и другарица.

15 фебруара, на рејонским конференцијама, изабрани делегати основних организација бираће своје рејонске одборе Фронта и делегате за Градску конференцију и за Конгрес Народног фронта Србије.

Кроз ове припреме, конференције и предизборне акције, обједињен је у Народном фронту још више рад свих масовних организација — синдиката, Фронта жена и Народне омладине, што ће допринети даљем учвршћењу и повезивању свих ових организација на остварењу заједничких задатака, на извршењу задатака друге године Петогодишњег плана. Избори ће бити повод, да се манифестује снага Народног фронта, чврстина и јединственост његових редова.

Излазећи на изборе сваки члан Фронта треба да има у виду значај ових избора — који се, сем осталог, састоји у припремању и оспособљавању наших организација да изврше своје обавезе и планове, који су саставни део великог Плана изградње наше земље, остварења социјализма.

Предизборни митинг чланова Народног фронта Петог рејона

УНИВЕРЗ. БИБЛИОТЕКА „СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ" БЕОГРАД

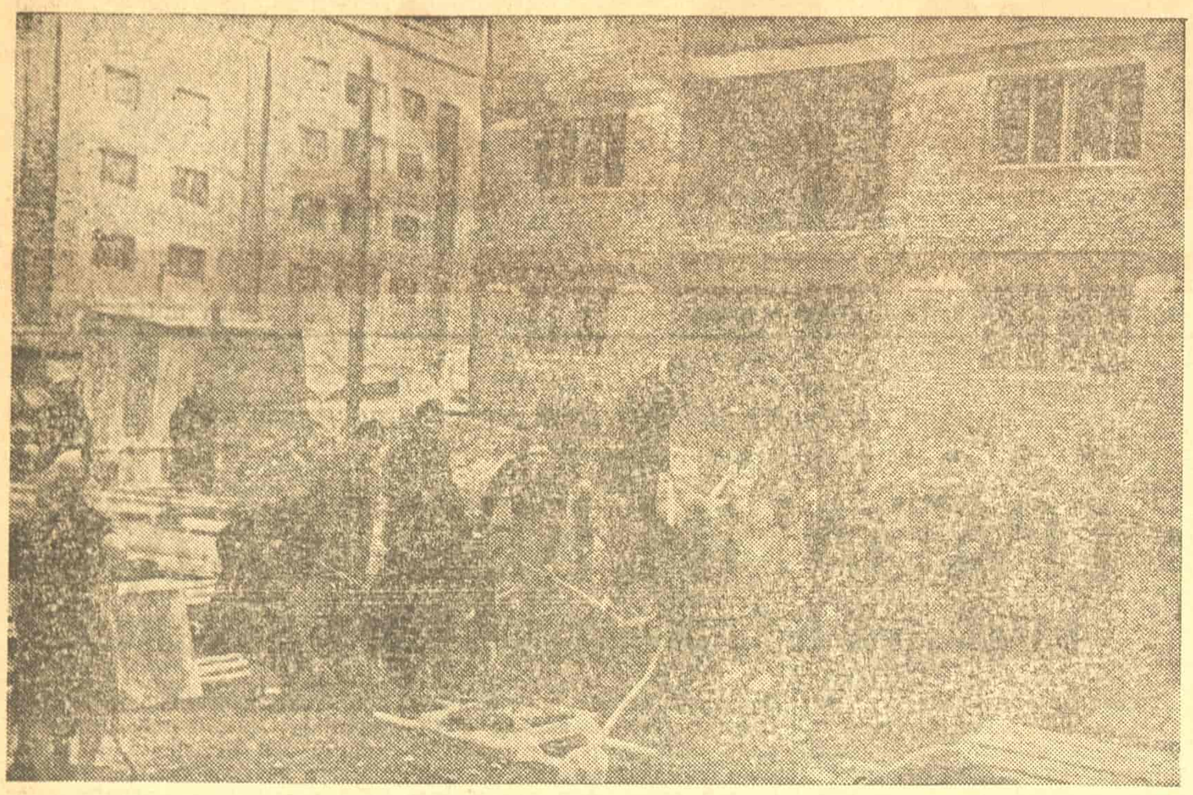

Захваљујући радном расположењу и лепом времену

напредује уређење нашег града

Чланови Фронта Београда масовно се укључују у радове ових предизборних дана

Грађани Београда заиста су примили као своју обавезу старање о уређењу града, као и обавезу да помогну свуда и у свакој акцији која захтева масовно учешће. Предизборна живост у граду поштрила је радно расположење грађана. Тако, и пре почетка међуградског такмичења, добровољни рад се све више развија, да касније, кад међуградско такмичење почне, добије свој пун облик.

*

У недељу су грађани *Првога рејона* радили на више радилишта: у Вршачкој, Дринчићевој, Француској, Милетиној и Душановој улици. Учествовало је на радовима око 700 добровољних радника. Том приликом завршена су три радилишта, у Француској, где се радила једанаеста основна организација, чијим добровољним радовима руководи човек од преко 60 година, али са пуно активности и живости; у Милетиној где је радила девета основна организација и у Душановој, где је радила трећа организација.

*

На радове у Цвијићевој улици у недељу је изашло 720 чланова Фронта *Другога рејона*, 350 мушкараца и 370 жена. Они су дали 2.336 радних часова и за то време сложили 24.600 цигаља, пребацили на кров 6.000 комада цреп, очистили су терена 1.085 квадратних метара, сложили су 33 кубна метра дрвене грађе, сакупили 14 кубних метара шута, 10 кубних метара камена и 500 килограма гвожђа.

*

На територији *Трећега рејона*, само у оквиру четврте организације, прекопано је 80 тона земље, од чега је камионима однесено за попуњавање терена 42 тоне.

*

У *Четвртом рејону* свакодневно ради 60 другова и другарица на радилишту у Московској 82. Радови се одвијају од 2,30 до 5,30 по подне, а дневно се износи 10 до 15 кубних метара шута.

*

У недељу се у *Шестом рејону* радило на пет објеката. На радовима је учествовало 548 чланова Фронта и учинак рада је врло добар. Расположење на радилишту било је веома живо, омладина је довела хармоникаше, тако да се радило уз песму и свирку.

*

У *Седмом рејону* на брегу Рујица, у Раковици, радило је 250 чланова Фронта, укључивши ту и сељаке из околних села, који су се придружили раду. На Бановом Брду радила је шеста основна организација насеља Чукарице, око 175 чланова Фронта. На Сењаку, у улици Војводе Мишића 8, радило је 73 грађанина прве и треће организације. Друга основна организација радила је у Ситничкој улици 32. На раду је учествовало 37 грађана. Шеста основна организација затрпавала је изровани терен, одакле су извађене трамвајске шине „дванаестице". Поред тога, ова је организација радила и на чишћењу воћа. Четврта основна организација нивелисала је терен испред Прве мешовите гимназије. Пета организација спровела је чишћење воћа на терену своје организације, а седма, осма и девета већ су завршиле радове на чишћењу воћа, тако да је на Дедињу воће очишћено 80%. Прва фронтовска организација врши свакодневно калдрмисање улице Косте Главинића.

ПРЕД ИЗБОРЕ ЗА ОРГАНЕ НАРОДНОГ ФРОНТА

НАСЕЉЕ ЧУКАРИЦА

пред изборе

Од 8 до 22 фебруара одржаће се избори за органе Народног фронта. Ови избори одиграће значајну улогу не само у даљем учвршћивању организације Народног фронта, већ — с обзиром на улогу организације Народног фронта у мобилисању најширих маса за извршење задатака из Плана, — и у општем подизању наше земље, у изградњи социјализма.

*

У насељу Чукарица има шест основних организација. Све су оне у 1947 години показале одличне резултате у раду, и удруженим напорима постигле су да Чукарица заузме друго место међу насељима Седмог рејона.

Петнаеста основна организација са Чукарице добила је у трајно власништво заставицу, као најбоља основна организација у читавом рејону. То је било крајем 1947 године.

У новој години, другој години Плана, није се стало. Насеље крај Саве почело је да живи животом пуним новог темпа све бољег и бољег рада. А Петнаеста основна организација је предњачила. Нису много изостајале ни Шеснаеста, ни Седамнаеста, ни остале организације Чукарице, али су чланови Петнаесте некако увек били најсложнији, увек најмасовнији, увек први.

Заједно са преко 800 чланова Фронта насеља Чукарице, излазили су и они у току првог месеца нове године на разне добровољне радове. Садили су саднице на Бановом Брду и у Рујицу, рашчишћавали рушевине на терену на коме ће сезидати фискултурни дом. Грађани Чукарице дали су у току првог месеца друге године Плана око 2.400 добровољних радних часова. То пре плана. Пре израде плана основних организација и пре Плана фронта Седмог рејона.

На предизборним конференцијама, одржаним недавно по свим основним организацијама Чукарице, поднет је предлог Плана основних организација. У основној школи број 28 одржала је конференцију Петнаеста основна организација. Присуствовало је 350 чланова Фронта. 350 пари руку запљескало је бурно када је прочитан предлог Плана за 1948 годину. Чланови Петнаесте основне организације одобравали су План. Они су радо прихватили да се пет неписмених, колико их има код њих, описмени, да се у току 1948 године одржи шест предавања или књижевних вечери, да се упише 20 нових чланова у библиотеку, да се организује најмање осам читалачких група, да се установи осам обавештајних табли. Примили су једнодушно предлог да сео бразује екипа од 20 чланова која ће ићи у села да помогне изградњу задружних домова. Чинило им се само да је мало 20 чланова.

Када је прочитано да се Петнаеста основна организација обавезује да да у току 1948 годи не 18.000 добровољних радних часова, салом се проломио пљесак и прошао жагор: даћемо и више... Сем локалних радова у својој организацији, они ће учествовати са целим насељем, на изградњи канала Сава — Дунав, на изградњи фискултурног дома на Чукарици, дома културе и фискултурних терена.

Чланови Петнаесте основне организације увешће и дневник рада. Бележећи колико је улица калдрмисано, где је све засађен дрворед, да ли и како радови напредују. Све ће бележити, да би имали тачну евиденцију о свему. А добра евиденција им је сада нарочито потребна, јер Петнаеста основна организација позива на такмичење једну организацију са Седмог рејона...

По плану се дискутовало.

— Треба још унети у план оправку Шоферске улице, увођење осветљења и воде — предлаже Јованка Димитријевић.

— И у Војводе Пеције улицит реба увести осветљење — додаје Милосав Николић. Сем тога — наставља Милосав — требало би на Чукарици створити један биоскоп.

Сви присутни одобравали су, јер су они, становници Чукарице, због удаљености биоскопа, лишени те неопходно потребне културне установе.

— А личне обавезе, другови, и то треба унети — чује се у сали.

— Ево, ја се обавезујем да ћу дати 250 добровољних часова, говори Данка Настић.

— А ја ћу 350, — брзо, задихано изговара Даница Ивановић.

— Ја ћу 300.

— Ја 250.

Тридесет девет чланова Петнаесте основне организације дало је обавезе за добровољан рад. Тридесет девет чланова Фронта обећало је тиме да неће бити акције у којој они неће учествовати.

Када је План са свим обавезама примљен, прешло се на бирање кандидата за Извршни одбор основне организације и делегата за рејонску конференцију. Кандидати се бирају тек по примању плана, јер они самим кандидовањем узимају обавезу да ће све задатке које план поставља свесно испунити.

— Ја предлажем Борјанку Ћирковић и за делегата и за Извршни одбор, — чује се у сали.

Није било дискусије. Једнодушно је примљен предлог. Борјанка Ћирковић је позната свима члановима Петнаесте основне организације. Она је била та која је неуморно организовала течајеве за неписмене и читалачке групе. На добровољним радовима дала је преко 300 часова.

— Предлажем за делегата Косту Умковића, јавља се Негослава Јовановић. Сви га знамо.

У сали само пљескање у знак одобравања. Сви познају Косту Умковића, сви знају да се без њега не може замислити ниједна акција фронта, никакав добровољан рад.

Један за другим ређали су се предлози. Изабрано је 48 кандидата и делегата.

*

Избори су ту. Сви грађани. чланови Петнаесте основне организације и читавог насеља Чукарице обавештени су и добро упознати са значајем избора и са техничким стварима које су потребне око бирања. Бирачка места су уређена и украшена цвећем и паролама. На Чукарици је досад било 96 од сто грађана учлањено у Народни фронт. Скромно, без буке решили су чланови Фронта насеља Чукарице, да у први извештај ове године по броју учлањених у Фронт, мора ући округла цифра 100 од сто. Решење је спроведено у дело.

До избора остаје још два дана. Чланови Фронта насеља крај Саве последњих дана и иду некако ужурбано, и говоре брзо, као да се боје да им нешто не промакне, да нешто не забораве да ураде.

Пулс живота шест основних организација Чукарице све живље и живље бије. Избори су ту. Прекосутра ће чланови Фронта Чукарице извршити своје право и своју дужност. Изабраће ново руководство, које ће их у другој години плана повести путем нових, великих радних победа.

Јованка ТЕРЗИН

Уређењу и пошумљавању „Звездаре" приступа се систематски

Ма да дефинитивни план уређења „Звездаре" још увек није потпуно завршен, секција Градског одбора Фронта, која ће се старати о извођењу радова и руководити добровољним залагањем грађана, проширена је знатно и међу њеним члановима подељене су дужности. По проширењу секције, њен састав је следећи: претседник је члан ИОНФ-а Грга Јанкез; секретар Радош Станојевић, секретар планске службе у ИОНО-у Петог рејона, за послове експропријације Богдан Павловић; за набавку садница Мирко Мијајачевић, Стеван Форај, Рајко Ђекић, инжењер Бранислав Прошић и Драгоје Ђурић; за планирање Боривоје Пеција и као помоћник архитекта Добровић; за припремање кадрова Жика Павков, Ђорђе Чавић и Бошко Лалић.

Радови на „Звездари" треба да обухвате не само београдску падину, већ и падину према Вишњици и Миријеву. Са београдске стране простираће се парк, а са миријевске терен ће бити пошумљен. Према Београду, од укупно 53 хектара, пошумљено је до сада 30. Са миријевске стране, међутим, треба пошумити 225 хектара.

Што се садница тиче, оне ће углавном бити набављене из шумовитих предела наше земље. У томе циљу већ је пошла комисија, која ће одабрати саднице и уговорити вађење и одашиљање.

Да би добровољни радови могли да се одвијају што боље и да би могли да покажу што пуније резултате, основаће се краћи стручни курсеви, и путем њих оспособиће се кадрови који ће руководити пошумљавањем.

С обзиром да ће на „Звездари" бити уређен Парк културе и одмора, све ове припреме и озбиљни кораци што се предузимају уз залагање толиког броја стручних и саветодавних лица, сасвим су оправдани. Већ у току лета биће остварен највећи део предвиђеног плана.

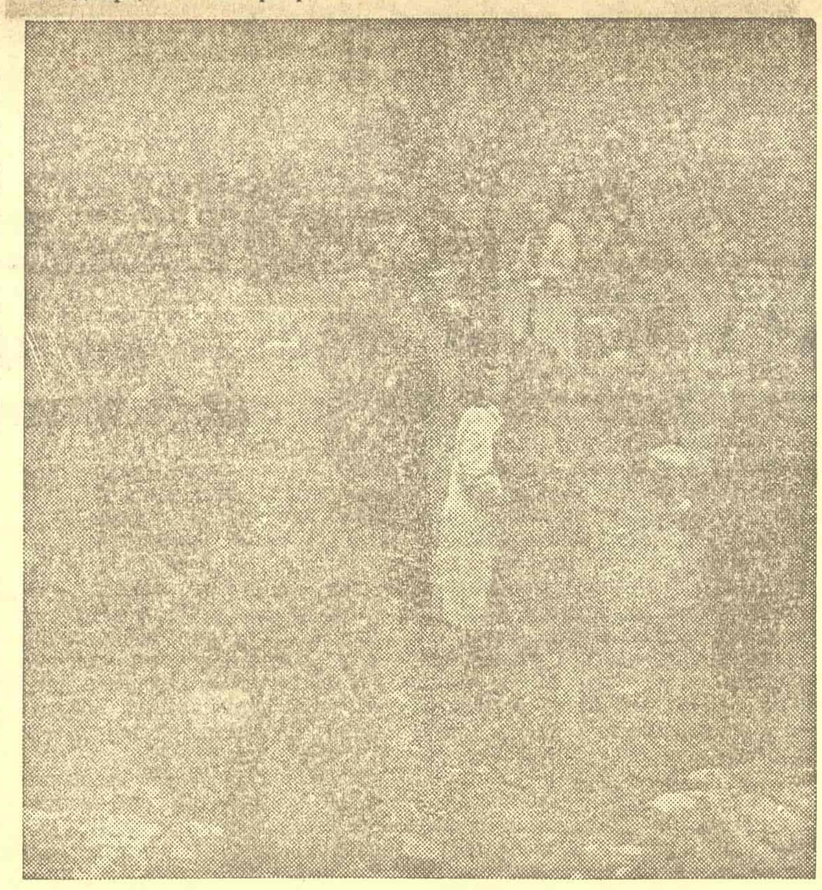

Цигле иду од руке до руке и слажу се у уредне блокове

Похваљени и награђени чланови Фронта

Доносимо наставак списка похваљених и награђених чланова Фронта, који су се истакли у раду у току 1947 године.

У Првом рејону похваљени су и награђени: Јелка Кошчичарић, радница, истицала се видно у свим акцијама Фронта и дала је преко 400 добровољних радних часова; Стева Игњатовић, пензионер, истакао се нарочито као бригадир на добровољним радовима, дао је преко 1000 радчасова;

У Другом рејону похваљени су и награђени: Обрад Максимовић, који је дао 530 радних часова од којих 240 на добровољним грађевинским радовима; Сарина Мандић, учествујући у многим акцијама Фронта дала је 322 добровољна радна часа;

У Трећем рејону похваљени су и награђени: Војислав Вањек, радио је највише у секцији за помоћ народним властима и дао је око 350 радних часова; Каја Ђорђевић, пензионер, истакла се нарочито у секцији селоград и дала је преко 500 добровољних радних часова;

У Четвртом рејону похваљени су и награђени: Милош Ковачевић који се активно залагао на многим секторима, а истакао се нарочито у раду Народне омладине; Љубиша Дичић, ученик, највише је радио на пољу фискултуре а на прузи Шамац—Сарајево истакао се на раду и постао је заменик команданата бригаде;

У Петом рејону похваљени су и награђени: Прока Томин, радник, учествовао је активно на добровољним радовима и дао је 341 радни час; Александра Антић, домаћица, радећи у разним секцијама Народног фронта дала је 321 радни час;

У Шестом рејону похваљени су и награђени: Драгутин Живуловић, службеник, дао је 200 добровољних радних часова, највише у својој бригади; Светозар Недић, радник, иако прилично стар учествовао је заједно са својом породицом на разним радовима које је организовао Народни фронт, дао је 297 радних часова;

У Седмом рејону похваљени су и награђени: Милица Денић, домаћица, као руководилац радне бригаде дала је 229 добровољних радних часова; Милутин Станисављевић, учествујући активно на добровољним радовима дао је 298 радних часова;

У Осмом рејону похваљени су и награђени: Тоша Теодоровић, дао је на добровољним радовима преко 300 радних часова; Јованка Маснец, само на добровољним радовима дала је 276 радних часова, а по осталим секцијама још 400 часова;

Задругари села Качарева дали су приредбу

у Дому Културе Трећег рејона

Фронт је, својом организацијом, својим задацима и целокупним фронтовским радом много учинио да се зближе људи међу собом, да се упознају, да сарађују на заједничким пословима. Фронт је учинио да постану блиски људи, који су становали годинама у истој кући, у истој улици, а нису се знали, нису умели да нађу заједничке основе за пријатељску сарадњу. Исто тако, Фронт је много учинио на зближењу села и града, на испуњавању оног јаза који је постојао у времену старе Југославије и који је изгледао непремостив.

На томе послу и даље се ради са ретком усрдношћу, а задаци фронтовских, и уопште масовних организација, проширују се у овом смислу. Тако је и за међуградско такмичење узета једна важна такмичарска обавеза, да се везе са селом и даље продубљују, да се организовано и систематски ради на томе, уз што бројније учешће чланова Фронта из града, који учествују у такмичењу.

*

У току прошле године акција продубљивања веза села и града показала је лепе резултате.

Тај рад, залагање, проналажење свеобухватних начина за коришћење селу и остваривање тешњих веза са њим од стране чланова Фронта из градова, потстакнуо је и сеоске фронтовске организације да се позабаве питањем доласка у град и повезивањем са њим.

Тако је, још у току протекле године, било посета Београду и његовим појединим рејонима, нарочито од стране жена појединих села и појединих сеоских задруга. Ове везе и ове посете остваривање се све чешће.

На позив Фронта Трећег рејона у сали Дома културе Трећег рејона гостовала је културно - уметничка група сељачке радне задруге „Црвени пролетер" из села Качарева.

Село Качарево је на прузи Београд — Зрењанин и у њему је око 6.000 колониста, инвалида и бораца. Они имају развијен фронтовски и културно-просветни живот. Тако су и гостовали у Београду са комадом у два чина, који је написао слепи инвалид Јован Николић, „Млада задругарка". Културно-уметничка група села Качарева бројала је 53 члана.

Приредба је имала великог успеха и изведена је пред препуном салом гледалаца, а у њој су узели учешћа, да је употпуне, и фолклорна група II женске и Четврте мушке гимназије.

И са последњих рушевина нестаје наслаге шута

ОКО ВАЛАСОВЕ КАНДИДАТУРЕ

Пише: А Александров

У Сједињеним Америчким Државама почетак 1948 године био је обележен значајним догађајем: Хенри Валас пристао је да се кандидује као претставник треће странке на овогодишњим претседничким изборима, а истовремено почела је широка кампања за чврсто удруживање и улазак напредних снага САД у ову странку.

Као што је познато, после Рузвелтове смрти коалиција десних републиканаца и реакционарних демократа резултирала је тиме што је нестало сваке разлике у политичким платформама двеју главних странака САД — Републиканске и Демократске, услед чега је однео победу назадни курс такозване „двопартиске" Трумановe политике којом руководе империјалистички кругови америчког монополистичког капитала.

Вест о стварању треће странке и о Валасовом пристанку да истакне своју кандидатуру у својству њеног претставника изазвала је одушевљење у редовима напредних снага САД, а извесну забринутост у табору америчке реакције. Према писању америчке штампе, прваци Демократске странке боје се да ће Валасова кандидатура привући гласове многих присталица ове странке незадовољних Трумановом политиком, нарочито у индустриским државама (Њујорку, Илиноису и другима), чије је становништво увек подржавало Рузвелта.

Напредне снаге САД спроводе сада широк организациони рад на прикупљању потписа присталица стварања треће странке. Закони двадесет седам америчких држава захтевају да се поднесе претставка са потписима чланова нове странке да она добије право учествовања у изборима. У држави Њујорку овај задатак врши Америчка радничка партија. У Калифорнији 10.000 синдикалних, јавних и политичких функционера, научника и уметника стављају себи задатак да прикупе 500.000 потписа. Калифорниски закон тражи 276.000 потписа. Првог јануара штампа је саопштила да је у држави Калифорнији већ прикупљено преко 200.000 потписа бирача. У Илиноису потписе прикупља Напредна странка, која је у овој држави основана пре кратког времена — у децембру прошле године, али већ ужива велики углед. На изборима за судиске дужности, који су ту скоро одржани у Чикагу (у овим изборима учествовало је 700.000 бирача), кандидати Напредне странке добили су, водећи борбу против коалиције демократа и републиканаца, 133.000 гласова, што свакако претставља велики успех. За потпомагање Валасове кандидатуре изјаснили су се истакнути руководиоци низа америчких синдикалних организација. Претседник врло велике синдикалне организације лучких радника Бриџес изјавио је да ће „Валасова кандидатура прожети овогодишње изборе рузвелтовским духом".

У целој земљи одржавају се митинзи, на којима се истиче потреба помагања кандидатуре Хенри Валаса. У Пенсилванији основан је „Пенсилвански напредни комитет борбе за избор Валаса". Овај Комитет повешће акцију за сазивање општеамеричког „свенародног конгреса у циљу оснивања нове странке."

Претседник Свесловенског конгреса Кржицки рекао је, залажући се за указивање подршке Валасовој кандидатури, да у његовом програму, који „предвиђа изградњу чврстог мира на основу узајамне сарадње и пријатељства савезника из година рата, Американци словенског порекла виде прави одраз Рузвелтових идеја и политике". Према писању америчке штампе, у целој земљи одржавају се и митинзи Американаца словенског порекла. Они у читавом низу држава претстављају значајну снагу. На скорашњим изборима муниципалних саветника у Детроиту (држава Мичиген) напредни Американац пољског порекла Новак добио је 120.000 гласова. Један од руководилаца централно-западног одељења Америчког свесловенског конгреса Хелмут, такође пореклом Пољак, добио је приликом избора судије у Чикагу 185.000 гласова.

Реакционарни амерички листови покушавају да умање Валасове успехе, да оклеветају и дискредитују његове сараднике. Агенти америчке политичке полиције спремају, у присној сарадњи са Одбором за прогањање „противамеричке делатности", нов блеф везан за изборну кампању тобожњу „комунистичку шпијунажу". Међутим, напреднији део америчке штампе констатује да провокаторска делатност унутрашње реакције само користи Валасу. Обични Американци, којима је ускраћена слобода, којима се прети, јер некоме није по вољи напредна мисао, — везују за стварање треће странке велике наде. Они се надају да ће ова странка изменити политичку ситуацију у Сједињеним Америчким Државама.

„Милиони и милиони Американаца боје се да ма шта кажу против садашње Трумановe политике из страха да ће изгубити запослење, пошто кампања која се данас спроводи у Сједињеним Америчким Државама назива „комунистичком" сваку напредну мисао, — рекао је Валас на масовном митингу у Милвокију. — Народи света морају да се увере да постоји и друга Америка поред групе са Труманом на челу, групе којом господари Волстрит и коју подржавају „милитаристи..."

Валас позива амерички народ да одбаци „Маршалов план" управљен јачању економске и геополитичке интервенције САД у другим земљама.

Покрет за потпомагање Валасове кандидатуре доприноси порасту и консолидацији демократских снага Сједињених Америчких Држава и јачању политичке активности тих снага.

(СИБ)

СТОТИНЕ ХИЉАДА ИЗГУБЉЕНИХ ЧАСОВА

РАДНА ДИСЦИПЛИНА

значајан услов за остварење плана

Прва година Петолетке донела је велике успехе. Напором и пожртвовањем у борби са недостацима и тешкоћама многа предузећа су испунила, а многа и премашила план. На крају године било је у неким предузећима журбе да би се план на време испунио. Узрок је овоме што се извесна предузећа нису целе године равномерно залагала за испуњење плана. Искуства из прошле године су због тога драгоцена и значајна.

Успеси би били много већи и план у већем броју предузећа премашен, да није било неколико главних недостатака. Једна од сметњи већим неуспесима био је недостатак чврсте радне дисциплине. Када се сабере колико је часова изгубљено у производњи само услед неоправданих изостанака, видимо да би проценти испуњења и премашења плана били знатно већи. У свест сваког радног човека треба да продре шта значи његов неоправдан изостанак са посла. Узроци ове појаве су разни и против њих треба усмерити борбу. Без чврсте радне дисциплине нема испуњења плана. Због тога се за дисциплину треба свакодневно, стално и оштро борити.

На раду у фабрици обуће

Радни колектив фабрике обуће »Пролетер« је један од врло добрих радних колектива у Београду. Радници овог предузећа славили су осмог новембра прошле године испуњење годишњег плана. Педесет два дана пре рока извршили су план и тиме створили предуслове за његово знатно премашење. Огромне количине ципела изашле су током прошле године из овог предузећа, више него икад од када оно постоји. Али и у овом предузећу је било неоправданих изостанака.

Заменик директора предузећа рекао је о оваквим изостанцима ово:

— Само у четвртом тромесечју било је у производњи преко 3.000 неоправданих изостанака. Неоправдано изостају нови радници који нису стално радили у индустрији и нису примили дисциплину фабричког рада. Већина радника долази тачно и никад не изостаје са посла, сем у случају болести...

У фабрици се радило по ланчаном систему и сваки неоправдани изостанак ометао је правилно одвијање посла. Кад само један изостане мора се радно место попунити или морају други радници да приме већи део напора.

У »Пролетеру« има и лепих примера који могу да служе за углед. На први поглед, може се чинити да изостају и закашњавају људи који далеко станују. Али статистичар Никола Живковић станује у Кумодражу и никад још до данас није неоправдано изостао, нити иједан минут закаснио. Радник Трифун Шкеровић станује код вождовачке цркве, али никад до данас није закаснио нити неоправдано изостао. Има на стотине таквих примера. О тачности ударника на послу није потребно говорити.

Само за последње тромесечје изгубљено је неповратно у овој фабрици 3.000 радних часова. Сваки радник зна шта значи ова цифра. Три хиљаде часова значи неколико хиљада ципела више у нашим продавницама.

* * *

Када се приближује Цвијићевој улици већ се издалека виде велики блокови станбених зграда. Прошле године на овом месту је отпочела велика изградња неколико стотина радничких станова. Шест четвороспратних павиљона се подиже на пољани у Професорској колонији. У току прошле године било је пожртвованог рада и много успеха.

Већ први разговор са евидентичаром показао је да је изгубљено много радних часова.

— У току целе грађевинске сезоне само на овом градилишту срачунао сам да има преко седам и по хиљада неоправданих изостанака, рекао је евидентичар.

О разлозима је дуго причао. У грађевинарству је једна од великих тешкоћа и препрека још успешнијем раду недостатак радне дисциплине.

Многи часови су изгубљени због непотребног одлажења лекару за време рада, због одласка извесних радника на дан-два у село, због честог мењања посла и прелажења из предузећа у предузеће.

Када би се сабрали сви изгубљени радни часови на београдским градилиштима, укупна цифра запањила би сваког радника. Само на овом градилишту за тих седам и по хиљада свакако би један павиљон више био завршен.

* * *

На Карабурми иза последње трамвајске станице »Деветке« код обале Дунава, пружају се велике и многобројне зграде фабрике вунених тканина »Октобарска слобода«. Борећи се са много недостатака радници овог предузећа остварили су крајем прошле године свој годишњи производни задатак. Међутим, и у овом предузећу једна од сметњи још бржем и успешнијем испуњењу плана била је и слаба радна дисциплина.

У четвртом тромесечју прошле године било је преко 22.000 неоправданих изостанака само у производњи и неколико хиљада ван производње. Кад би се сабрале цифре из целе године, видело би се да су радници овог предузећа могли за те десетине хиљада часова скратити време извршења годишњег плана бар за десетпетнаест дана.

* * *

И у осталим предузећима постоје цифре са хиљадама изгубљених радних часова. У неком предузећу више, у неком мање. Стругара »Макиш« изгубила је у четвртом тромесечју преко 6.000 часова, конфекција рубља »Анђа Ранковић« преко 14.000.

Трикотажа »Дунав« у новембру месецу изгубила је 72 радна дана услед неоправданих изостанака, а изласком из предузећа за време радног времена изгубљено је 226 сати.

Није чудна журба која карактерише рад многих предузећа при крају године. Да није било хиљада изгубљених радних сати, да су се синдикалне подружнице упорно и свакодневно бориле против неоправданог изостајања са посла, био би годишњи план прве године Петолетке свакако брже испуњен.

Задатак је синдикалних подружница да објасне сваком раднику какве велике штете трпи наша привреда услед лабавог односа према раду. У другој планској години треба искористити сваки сат и сваки минут, јер се изгубљено време више не враћа.

Учвршћење радне дисциплине је један од најважнијих предуслова за остварење Петолетке. Али она не долази сама, за њу се треба упорно и свакодневно борити.

Ф. А.

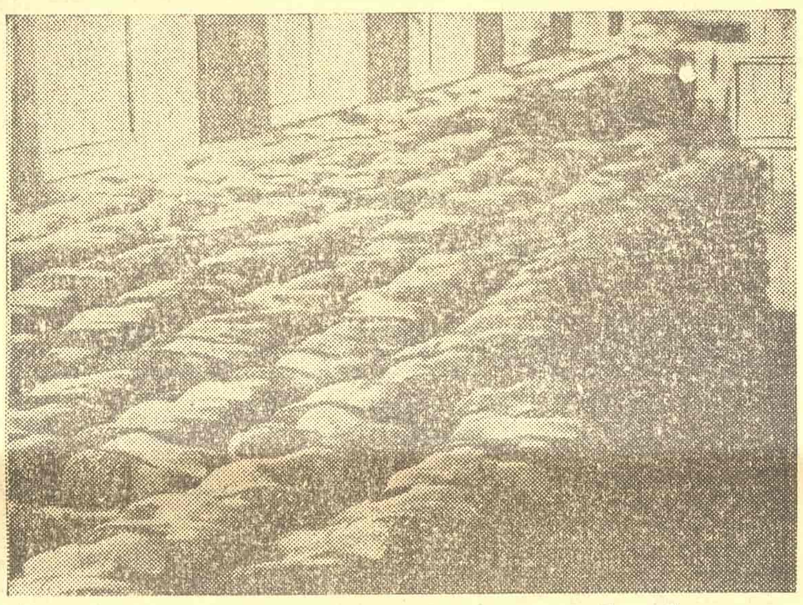

Да није било хиљада неоправданих изостанака, било би произведено неколико хиљада пари обуће више.

ФРОНТ ДЕМОКРАТИЈЕ У СВЕТУ

Из разних крајева и рејона трећанске територије стижу многобројне делегације омладине, жена и пионира на Конгрес политичких прогоњеника слободне територије Трста. Конгресу такође присуствује делегација француских жена и делегација светског демократског савеза жена. У тринаест резолуција, које је Конгрес усвојио, одобрава се целокупан досадашњи рад иницијативног одбора и налаже се организацији да се бори против англо - америчког империјализма. Резолуције позивају све политичке прогоњенике да се уједине у Савезу бивших политичких прогоњеника. Конгрес је посебном резолуцијом поздравио жртве шпанске реакције, тражећи да Организација Уједињених нација предузме привредне санкције против Франковог режима који угрожава мир у свету. Резолуције такође поздрављају борбу грчког народа за слободу. Са конференције је послато писмо Савезу бораца Југославије и маршалу Титу.

*

Владини полициски органи извршили су у провинцији Модене (Италија) нову провокацију против сиромашног сељаштва које се организује у борбу за хлеб против угњетавања од стране велепоседника, латифундиста и владине политике претераних пореских намета. Малопоседници ове области заказали су митинг у Пули, како би заједно са радницима образовали јединствени народно-демократски фронт против хришћанско - демократске олигархије. Месна префектура је, међутим, наредила полицијским командама да блокирају све путеве, како би малопоседнике из разних крајева спречили да дођу на митинг. Упркос свих намера полиције, митингу у Пули присуствовао је ипак велики број радника и сељака.

*

Око 700 студената мадридског универзитета демонстрирало је улицама Мадрида, носећи транспаренте с натписима „Хлеба и правде", тражећи „Вешала за шпекуланте, а не новчане казне."

*

Лабуристички посланик Микардо дао је изјаву у Лондону у којој је оштро критиковао политику Британије на Средњем Истоку. Он је указао да Британија врши активно наоружање земаља Средњег Истока.

*

Читава два часа 700 домаћица је у месту Дандију (Енглеска) прекидало говор британског министра исхране Џона Стрејчија добацујући разне примедбе. Изјаву Стрејчија, да цене рационисане хране нису порасле, жене су пропратиле заглушном виком и повицима негодовања.

*

Организација „Протестанти и други Американци уједињени у борби за одвајање цркве од државе" објавила је манифест у коме се указује на покушаје католичке цркве да добије привилегован положај у Сједињеним Америчким Државама и на „Лажну пропаганду која настоји да унесе забуну у погледу јасне разделне линије коју између цркве и државе повлачи први амандман америчког Устава." У манифесту се даље каже да су тиме што су католичкој цркви дате извесне привилегије које је стављају у изузетан положај према осталим црквама, извршене значајне повреде првог амандмана Устава.

*

Међународни савез студената у Прагу одлучио је да 14 априла на дан годишњице Шпанске Републике, организује међународни дан помоћи шпанским студентима - антифашистима. Ову ће одлуку спровести у дело све студентске организације чланице Савеза.

*

Вијетнамски радници у Лиможу у централној Француској отпочели су штрајк глађу, у знак протеста против хапшења Тран Нгук Дана, члана сталне Вијетнамске делегације у Паризу.

*

На седници Националног савета Народног фронта у Паризу одржао је говор члан Централног комитета Комунистичке партије Француске Лоран Казанова. Он је истакао да је главни задатак Народног фронта да уједини све оне који желе да се боре против владиних мера које воде земљу у беду и пропаст.

*

У целој Француској одржавају се протестни митинзи сељака. До ових митинга је дошло после позива генералне конфедерације пољопривредника и Комитета за одбрану села свим сељацима да се окупе у среским и окружним местима. На састанцима синдиката пољопривредних радника донесене су коначне одлуке о досадашњим митинзима, који се приређују у знак масовног протеста против владине економске и финасиске политике и против ванредних намета познатих под именом „Мејеров план".

*

Демократски покрет за национално ослобођење Египта издао је поводом склапања уговора између Британије и Трансјорданије проглас, у коме се позивају арапски народи да дају подршку народу Трансорданије у борби против империјалиста, јер британски планови у Трансорданији претстављају опасност за све арапске земље.

*

Нова иракска влада укинула је 1 фебруара цензуру за националну штампу и све стране дописнике. Петнаест листова, које је претходна антидемократска влада укинула, поново су добили одобрење да излазе.

*

Студенти Универзитета и ученици Техничке школе у Александрији приредили су нове пророчке демонстрације. Демонстранти су пролазили улицама града вичући: „Доле капитализам, живела Република". Дошло је до сукоба с полицијом, која је пуцала на студенте. Известан број студената је рањен. После демонстрације извршено је више хапшења.

Петогодишњица

стаљинградске победе

Пре пет година херојска Совјетска армија задала је код Стаљинграда историски пораз немачко-фашистичким групама, чију су ликвидацију на дан другог фебруара 1943 победоносно завршили борци Донског фронта.

Непобедива, неизмерна моћ Совјетске земље одразила се у величанственом подвигу ових бораца, као и у славном делу стаљинградских трудбеника — бранилаца града који носи име великог вође и учитеља совјетског народа. Код Стаљинграда совјетски народ је посведочио пред целим светом и пред историјом да не постоји, нити ће икада постојати подјармљивачка снага која би могла да савлада овај народ родољубивих, напредних, несаломљивих трудбеника и градитеља.

Слава и величина Стаљинграда одјекнуле су пре пет година широм целог света, храбрећи народе које је дивљи и рушилачки фашизам био поробио, потстичући и јачајући снаге отпора, још већма учвршћујући дубоку духовну повезаност свих слободољубивих народа са Совјетским Савезом. Име херојског града постало је за многомилионске масе трудбеника на свим континентима светли и вечни симбол праведне, свенародне борбе и победе.

Победа код Стаљинграда обзнанила је свима и свакоме да је немачком фашизму задат страховито снажан ударац, који предодређује судбину фашизма у рату. Генијална Стаљинова стратегија извојевала је, оваплоћена у подвизима стаљинградских бораца, потпуну победу над дефектном стратегијом хитлеровских војсковођа и обележила даљи славни пут Совјетске армије — пут од Волге до Елбе, од Стаљинграда до Берлина. После шестомесечне стаљинградске битке настало је видно јењавање немачко-фашистичких и сателитских војних снага. Ратна машина фашизма била је до темеља уздрмана, ослабљена, поремећена у свим њеним функцијама. Стаљинградску победу, која је значила коренит преокрет у рату, совјетски народ извојевао је у тренутку кад англо-америчке трупе нису угрожавале Немачку са запада, и када је она располагала на истоку незапамћено огромним бројем дивизија и средстава ратне технике. У овом двобоју народа СССР са помахнималом фашистичком животињом до врхунца се уздигла светско - историска улога земље социјализма — улога самопрегорног, часног и одважног борца за уништење сила назатка и поробљавања, за трајни мир, за изградњу и напредак.

Док се на англо-америчкој страни отварање другог фронта систематски одлагало, док су на тој страни ревносно тражене све могуће ограде како би се у том одлагању могло што дуже »истрајати«, Совјетски Савез доказао је стаљинградском победом и величанственим низом каснијих победа да је, и поред огромних ратних жртава и тешкоћа, потпуно кадар да сам победи Хитлерову Немачку.

Град-херој, град-симбол, Стаљинград је у рушевинама дочекао дан завршетка славне битке. Његове ратне ране биле су страховито тешке, али совјетски трудбеници нису клонули пред веома сложеним задатком обнове Стаљинграда — као што нису клонули пред Хитлеровом најездом. У обнови Стаљинграда учествовало је и учествује, поред Стаљинграђана, на хиљаде совјетских људи из других градова и република. Сложним радом, и уз свестрану помоћ Совјетске државе, градитељи Стаљинграда већ су постигли у обнови успехе достојне ратне славе херојског града. Градитељи настављају своје дело, надахнути заједничком љубављу према Стаљинграду, чије име носе улице и тргови у толиким градовима земљине кугле, чије име свугде носе у срцима милиони и милиони слободољубивих, напредних људи.

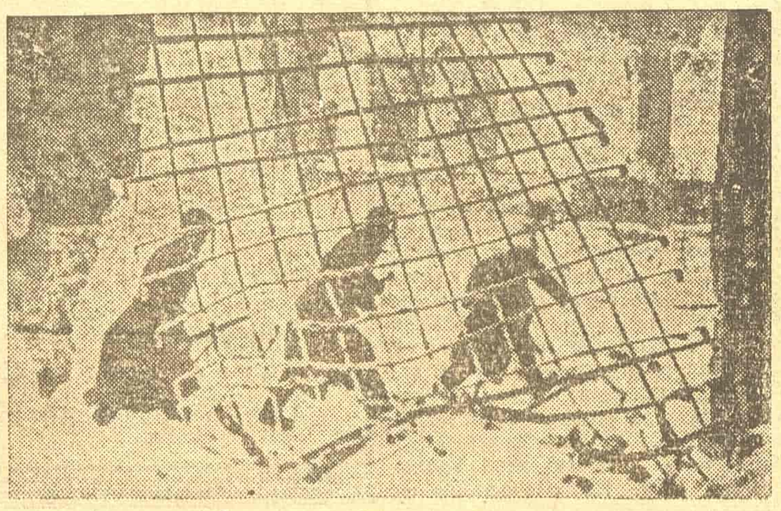

Из времена борби у Стаљинграду

Какви се задаци постављају

пред локалну индустрију и занатство

На последњем заседању Народног одбора града Београда расправљало се о стању локалне индустрије и занатства и о задацима који стоје пред Одбором у даљем развитку локалне привреде у Београду. У свом реферату претседник Планске комисије ИОНО-а Зага Јовановић изнела је досадашње стање локалне привреде и задатке Народног одбора у њеном даљем развитку.

Већ од првих дана свога постојања Извршни одбор је био оријентисан на привредну делатност у корист најширих слојева становништва — давао своје најбоље људе да обезбеде и регулишу исхрану у граду, тражио прикладне организационе форме руковођења градском привредом, чистио бирократизам и администрирање у своме, највећим делом наслеђеном, чиновничком апарату. Међутим, све до 1947 године развитку локалне индустрије у Београду, а ни решавању горућих питања занатства није било посвећено довољно брige. Поред тога, низ принципијелно нерешених проблема у погледу обима и правца развоја локане индустрије, недостатак довољних количина сировина из савезних и републиканских извора, уз незаоштрено питање мобилизације сировина из локалних извора, недовољно одређена оријентација да локално тржиште треба у првом реду да снабдевају локална предузећа предметима широке потрошње, јесу углавном узроци прилично неразвијене локалне индустрије у Београду. Треба имати у виду и то да Београд, за разлику на пример од Љубљане или Загреба, није ни до рата имао у већој мери на своме подручју развијену продукцију артикала широке потрошње (изузев кроз занатство) којом би покривао потребе градског тржишта.

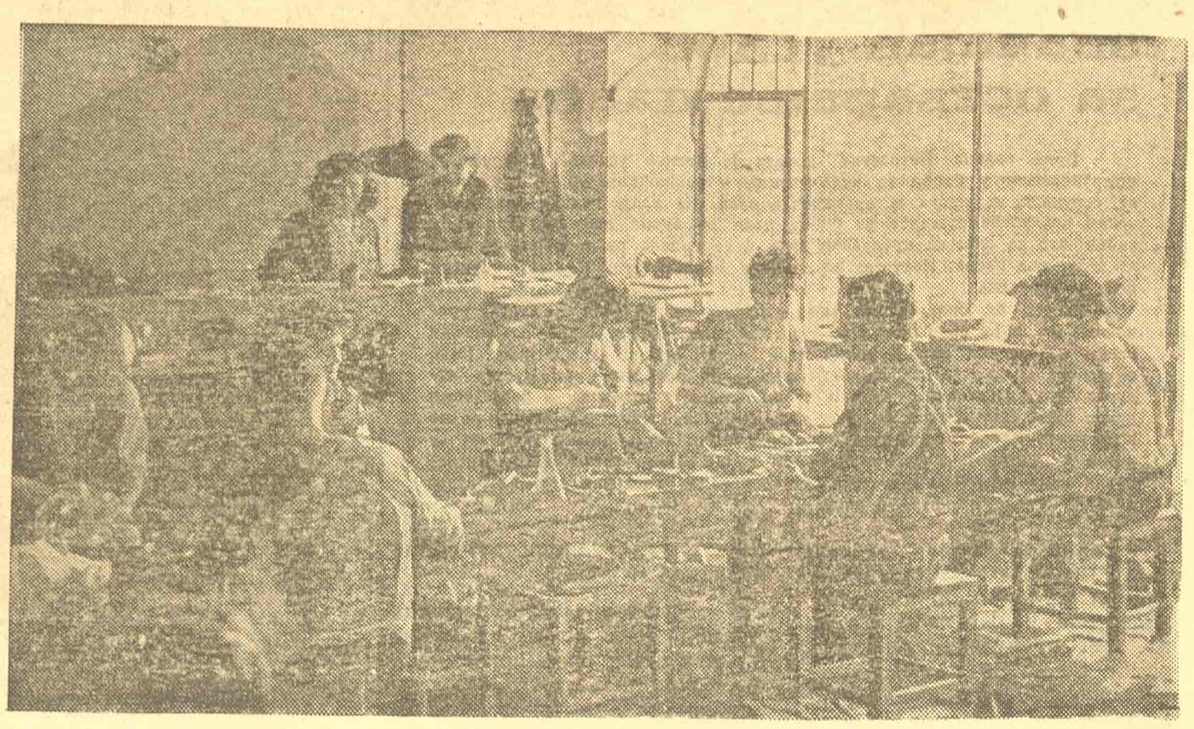

Рад у обућарској прерађивачкој задрузи

Градска предузећа су се формирала до 1947 на различите начине. Дванаест предузећа је настало од конфисковане имовине и машина одузетих од сарадника окупатора и ратних добитника. Услед недовољно организоване дистрибуције и недостатка сировина цене занатским услугама су порасле и грађани нису могли да добију ни најнужније ситне ствари. Због тога је Извршни одбор формирао шест градских занатских радионица, које су с успехом интервенисале на тржишту. Услед обимне грађевинске делатности, у којој занатски радови износе око 40 од сто, створено је низ градских предузећа као: столарска, молерско - фарбарска, електро - инсталатерска, стаклорезачка, гипсарска и друге радионице и предузете мере за рационализацију продукције у цигланама. Овим предузећима руководио је Извршни одбор преко Одељења индустрије и занатства.

Приватна локална индустрија у Београду такође је неразвијена и бројно и технички. Приватни произвођач држи углавном прехранбену, хемиску, дрвну и графичку грану. Док један део послује стварно као произвођач и даје свој допринос у снабдевању градског тржишта артиклима нужним у свакодневном животу грађана, дотле се други део скрива иза фирме произвођача, а уствари спроводи трговину на шпекулантској основи, разбијајући при томе наше тржиште и ометајући нормално снабдевање трудбеника Београда.

У Београду данас има око 4.500 занатлија. Занатство све до другог полугодишта 1947 није било обухваћено планским задацима и тек је у другом полугодишту око 400 занатлија било плански укључено у извршење грађевинског програма. Наше државно руководство заузело је правилан став према занатству, као неопходној друштвеној делатности. Међутим, због оскудице сировина за прераду или лоше дистрибуције, као и због ту и тамо неправилног разреза порезе и неправилног односа чиновничког апарата Извршног одбора према занатлијама, занатство практично није још осетило у пуној мери резултате принципијелно правилно постављеног односа према њему од стране државног руководства. Осећа се опадање броја ученика, чему је, поред недостатака материјала и алата био узрок и све до скора нерешено питање издржавања ученика и ученичких домова. Крајем 1947 било је код занатлија свега око 1.000 ученика, а већ постоји могућност и гашења неких заната, као на пример моделара, дуборезаца и сличних. Ово претставља озбиљан проблем, коме треба посветити што више пажње, јер занатство игра велику улогу у подизању квалификованих кадрова и специјалиста.

У Београду је крајем 1947 била 51 задруга са око 1.900 чланова и 394 ученика. Даље развијање ових задруга отежано је делом због недостатка просторија за рад.

Као што се види, карактер и обим локалне производње у Београду до краја 1947 није одговарао потребама становништва града и околине.

Крајем 1947, одлуком Владе Народне Републике Србије, предато је на руковођење Извршном одбору Београда 24 предузећа која су била под руководством Министарства индустрије НР Србије. Тиме је темељито измењен обим и структура локалне привреде и дати материјални услови за процват локалне индустрије. Преузета предузећа су великих капацитета и производњом низа артикала могу да задовоље не само Београд већ и околину. Према плану производње за 1948, сва градска предузећа имају да произведу око 250 врста артикала. Локална индустрија може сада да задовољи својим производима најразноврсније потребе грађана: да израђује кревете и намештај, ваге и пиљарске кантаре, ножеве и виљушке, жилете и перорезе, грађевински оков и металну галантерију, ципеле, памучну и вунену трикотажу, текстилну галантерију и разне артикле хемиске гране, мастило, тушеве, пантљике за писаће машине, дугмад, чешљеве и најразноврсније предмете личног комфора.

Што се тиче укупног руковођења локалном индустријом од стране ИОНО-а ,односно Одељења индустрије и занатства, може се рећи да се тек задњих месеци, и то углавном приликом израде Петогодишњег плана Београда, почело темељитије и са јасним перспективима да прилази сређивању и развијању градских предузећа.

После преузимања 24 велика предузећа, крајем прошле године, настао је прелом у развитку локалне индустрије и Одељење индустрије и занатства приступило је увођењу организационих форми и методама руковођења својствених социјалистичкој привреди. Први пут су локална предузећа у 1948 години добила план производње.

При даљем развијању локалне производње, Извршни одбор треба да приступи сређивању постојећих предузећа. Основно је притоме да се од предузећа па до одељења обезбеди оперативност у раду, брза интервенција и контрола, прилагођавања организационе технике карактеру наше привреде.

У развијању локалне производње треба врло активно да учествују и рејонски народни одбори. Иницијатива што ширег круга људи, окупљених око народних одбора рејона, може само да убрза стварање мреже нових, Београду врло потребних, предузећа, да пронађе досад неискоришћене могућности за производњу у кадровима, машинама, материјалу и просторијама. Рејонски одбори треба да се брзо преоријентишу на привредну делатност, јер то учвршћује њихову економску базу и пружа шире могућности за побољшање животног стандарда трудбеника.

Стварањем нових предузећа отварају се нови извори акумулације. У нашем друштву добит из производње не претставља више профит капиталисте, већ се слива у општедруштвене приходе од којих се граде и стварају нова предузећа, подижу културни и здравствени услови, — утиче на подизање животног стандарда трудбеника. Повећавање акумулације истовремено омогућује да се укину разни фискални приходи (трошарина), а да се издаци за издржавање апарата и инвестиције покривају од прихода социјалистичке привреде.

У живој привредној делатности занатство ће заузимати значајно место. Преко струковних занатских набавно - продајних задруга може се организовано прикупљати неискоришћени материјал, те тиме побољшати снабдевање занатства. Занатство у 1948 години има већ знатно бољу ситуацију у погледу снабдевања материјалом, јер су му додељени посебни контингенти. Такође занатство треба да активно учествује у подизању кадрова.

Даљим развитком локалне привреде у Београду, чији су задаци постављени на последњем заседању Народног одбора, побољшаће се снабдевање становништва предметима широке потрошње и тиме знатно подићи животни стандард становништва у Београду.

У ДРУГОЈ ГОДИНИ ПЕТОГОДИШЊЕГ ПЛАНА

ТРЕБА ПРОШИРИТИ ДЕЛАТНОСТ КАСА УЗАЈАМНЕ ПОМОЋИ

Касе узајамне помоћи формиране су са циљем да се код радника и намештеника развије смисао за штедњу и омогући у хитним случајевима брзо добијање краткорочних и дугорочних зајмова. Касама је поред тога циљ и да делују васпитно на радне масе, одвикавајући их од подизања зајмова код државних кредитних завода и од аконтирања извесних сума од предузећа у којима раде.

Поред растерећења државних новчаних завода, касе узајамних помоћи омогућују тим заводима и корисно руковање радничко-намештеничким уштедама.

Касе омогућују штедњу кроз стално и неосетно улагање, а такође и брзо подизање зајмова — без великих процедура, без потписивања меница, плаћања камата и других административних трошкова. Чест је случај да социјално угрожени чланови каса добијају новчану помоћ коју нису обавезни да врате.

Број каса узајамне помоћи у Београду је током 1947 године знатно порастао. Док је 1946 у свега 60 каса било учлањено око 7500 чланова, у 1947 број каса се попео на 251, а чланова на 27.972. Из каса узајамне помоћи у прошлој години издато је 24.149 зајмова, чија укупна сума износи 20,849.719 динара. С обзиром да укупан износ улога износи 7,121.899 динара, значи да је тај улог три пута током прошле године узиман у виду зајмова и опет враћан натраг касама.

Али, поред знатних резултата које су касе узајамне помоћи забележиле у току прошле године, чињеница је да синдикалне организације Београда нису схватиле њихов пуни значај, нису се ангажовале довољно на учлањавању што ширег броја радника. Овакво стање најбоље потврђују бројеви, јер је од преко 130.000 радника и намештеника, колико их у Београду има, у касе учлањено свега њих 27.972.

Схватајући сав значај каса за брзу и ефикасну помоћ радним масама, месно синдикално веће Београда је пре кратког времена одржало семинаре за руководиоце каса узајамне помоћи. На тим семинарима слушаоци су проучили правилник који је издао Централни одбор Јединствених синдиката Југославије и упутства за правилно административно и финансиско пословање каса. На семинарима су били заступљени претставници руководстава каса из свих месних одбора Београда.

Овај семинар допринеће да се у другој години Петогодишњег плана још више усаврши рад каса узајамне помоћи. Да би се при томе постигао што бољи успех, неопходно је потребно да Управни одбори синдикалних подружница посвете популарисању каса већу пажњу, учлањујући у њих што шири круг радника из својих предузећа. Радницима и намештеницима треба објаснити сав значај каса узајамне помоћи, јер је чест случај да синдикално чланство није ни обавештено о њиховом постојању, а још мање о начину њиховог пословања.

Проширивањем делатности и повећавањем улога, касе узајамне помоћи ће у 1948 години моћи да буду чврст ослонац радним масама, омогућујући им брзо издавање зајмова у хитним случајевима, а с друге стране, касе ће учинити да се државни новчани заводи растерете давања зајмова радницима и намештеницима, имајући што шире могућности за инвестирање обилних радова који су предвиђени у другој години Петолетке.

ЗАВРШЕНИ СУ ПЛЕНУМИ МЕСНИХ ОДБОРА

Значај закључака пленума

за даљи рад синдикалних организација

У свом новогодишњем говору маршал Тито је подвукао све успехе, али и недостатке, који су током 1947 године кочили правилан развој производње. Сви месни одбори Београда одржали су, у вези са поменутим говором, од 10 до 22 јануара пленуме у којима је узело учешћа преко 3.500 синдикалних руководилаца.

Предмет рада пленума углавном се састојао у претресању свих оних недостатака који су кочили правилан рад синдикалних организација. Питања односа чланова синдиката према народној имовини, раду, испуњењу плана и стручним кадровима најбоље су обрађена на пленумима које су одржали месни одбори речне пловидбе, металаца, грађевинаца, кожараца и трговачких предузећа.

Новогодишњи говор маршала Тита потстакао је на размишљање радништво Београда, што су доказале и дискусије на пленумима, у којима је узело учешћа око 250 синдикалних руководилаца. Низ недостатака у раду је том приликом осветљен, а истовремено су дати предлози за њихово отклањање.

Један од главних недостатака синдикалних организација у раду током 1947 године било је недовољно схватање питања контроле извршења производних задатака. Статистика предузећа није довољно коришћена, јер се из ње нису доносили закључци односа према раду, односа према народној имовини и испуњењу плана, што је било сасвим лако могуће.

На свим пленумима је констатовано да у досадашњем раду није довољно коришћена помоћ најширих слојева радника, који су могли да дају своје примедбе на производним саветовањима. Досад такође нису довољно коришћена искуства оних радних колектива који су, захваљујући добро организованим производним саветовањима, постигли добре радне резултате. Уочен је такође низ других недостатака који се односе на организацију посла, радну дисциплину и бригу о људима. Синдикалне подружнице металаца нису се трудиле да сва та питања и проблеме решавају на производним саветовањима, а редак је случај да је таквих саветовања уопште било по канцеларијама међу намештеницима, што претставља један од даљих пропуста синдикалних организација.

Пленуми су бацили светлост такође на низ недостатака који су се провлачили приликом решавања питања подизања стручних кадрова, појачавања бриге о људима, увођења норми и правилног награђивања радника, евиденције и низа организационих проблема. На пленумима је велики број учесника дао своје предлоге који су помогли да се у закључцима предвиде мере за отклањање свих недостатака у раду. Обрађујући на овај начин новогодишњи говор маршала Тита, београдске синдикалне организације пришле су озбиљно стварању услова за отклањање свих досадашњих недостатака и успешно извршење плана у току 1948 године.

Што се тиче саме организације пленума, поред оних који су били добро организовани, било је случајева да поједини месни одбори нису посветили довољну пажњу припремама за пленум. Пленум Месног одбора угоститеља био је лоше припремљен. Пленум Месног одбора просветних радника такође, а пленум Месног одбора хемичара дао је веома штуре закључке.

Почетком месеца јануара Месно синдикално веће одржало је проширене седнице на којима је дискутовано о организацији пленума. Општи закључак тих седница је да пленуми убудуће морају темељито да обраде недостатке уочене у раду предузећа и установа у вези са говором маршала Тита. Потребно је да закључци пленума једног месног одбора буду конкретни задаци подређених му синдикалних организација за утврђени временски период. Међутим, и поред ових одлука поновила се погрешка да закључци неких пленума буду оштри и неконкретни. Тако су после богате дискусије на пленуму Месног одбора трговачких службеника донесени неконкретни закључци из којих се не види шта подружнице треба непосредно да ураде да би отклониле уочене недостатке. Питању закључака овако важних скупова убудуће треба посветити највећу пажњу. Закључци пленума Месног одбора не могу бити једнаки са закључцима Главног одбора или Централне управе. Њихово шаблонско преношење, без разраде, не води ничему. Закључци пленума треба да предвиде и време кад ће се поједине ставке донесених одлука извршити, а такође и начин на који треба извршити контролу извршења тих одлука. Општа одлука свих пленума била је да свака синдикална подружница темељно проради говор маршала Тита, чиме ће заинтересовати широке масе чланства за уклањање недостатака у производњи и у синдикалној организацији.

Успех пленума, поред свега реченог, треба ценити и по извршавању одлука које су донесене на њему, односно по начину како су оне пренете и усвојене у управним одборима, пододборима, синдикалним групама. Извршавање закључака пленума треба такође строго контролисати. Међутим, Месни одбор текстилаца, чији је пленум одржан 14 јануара, ни после 13 дана од доношења одлука није испитао како се оне спроводе у живот. Дужност синдикалних руководилаца састоји се и у контролисању отклањања уочених недостатака и спровођењу мера које је пленум одлучио.

Месни одбор металаца проценио је да пленум неће бити довољан за успешно провођење задатака. Зато је одржао групне састанке секретара, на којима су поновно претресени ти закључци, пружајући и већу помоћ управним одборима. Али ни ово неће бити довољно, ако Месни одбор не обезбеди директну помоћ бар најважнијим подружницама и не контролише спровођење задатака до краја. Месни одбор грађевинара је озбиљно схватио важност пленума, залажући се да их синдикалне подружнице што брже спроведу у дело.

Синдикалне организације које до краја нису спровеле у дело закључке пленума треба активно да раде на спровођењу истих, користећи искуства из предузећа у којима су конференције већ одржане. Онде где до сада одржане конференције, услед недовољне припреме нису биле задовољавајуће (као што је то било у предузећу „Стаљинград" на првој конференцији), синдикалне организације морају да обезбеде коначно спровођење постављених задатака.

Пленуми месних одбора Београда показали су учешћем великог броја синдикалних функционера у дискусији да синдикална организација располаже у Београду довољним бројем кадрова, који су способни да се ухвате у коштац са слабостима и омогуће да се борба за извршење плана у 1948 години отпочне одмах на почетку године, а не како је то било раније, пред крај године. Пленуми месних одбора и конференције по предузећима, на којима се разрађују закључци донесени на пленумима, треба да мобилишу и окупе све синдикално чланство око синдикалних подружница за борбу против недостатака, нарочито оних на које је указао маршал Тито.

Говорећи о грешкама и недостацима у свом новогодишњем говору маршал Тито је рекао: „Све ове грешке и недостаци које сам напријед изнио имају чисто субјективни карактер и могу се не само дјелимично избјећи, већ и сасма ликвидирати, ако се то стално буде имало у виду". Ове речи маршала Тита упућене су сваком трудбенику наше земље а у првом реду синдикалним руководиоцима.

Љубивоје ЛАЗАРЕВИЋ

ИНДУСТРИЈА ВРЕЊА

СИСАК

ПРОИЗВОДИ:

шпиритус (рафинирани, сирови и гориви) угљичну киселину, квасац, жестока пића, (рум, ликер, коњак), поташу, калијске соли.

Наши производи у слободној продаји:

квасац пекарски, угљична киселина, поташа, шпиритус, за горење.

Увјерите се о прворазредној квалитети наших производа.

Банковна веза: Народна банка, сједиште СИСАК
Текући рачун 46-461-050.

ИЗВРШНИ ОДБОР ОРГАНИЗОВАО ЈЕ ВЕЛИКИ БРОЈ СТРУЧНИХ КУРСЕВА

СТАРАЊЕ НАРОДНЕ ВЛАСТИ

за стручно уздизање радника и намештеника

У 1947 години Извршни одбор Народног одбора града Београда поклонио је велику пажњу уздизању стручних кадрова како из редова својих службеника тако и из редова радника по својим предузећима. Одељења, Дирекције и предузећа ИОНО-а организовали су низ стручних курсева кроз које се велики број службеника и радника оспособио за нове и одговорније задатке.

Извршни одбор организовао је општи курс правника за све дипломиране правнике својих организационих јединица, на коме је обухваћено 120 слушалаца. На овом курсу, који још траје, предавачи су професори Правног и Економског факултета и други наши истакнути правници. На курсу се предају: Теорија државе и права, Политичка економија, Историја Народне власти, Уставно право ФНРЈ, Економика ФНРЈ итд.

Финансиско одељење организовало је следеће курсеве: порески курс за службенике Одељења и пореских одељака рејонских народних одбора, који је завршило 36 службеника; курс једнообразног рачуноводства за службенике привредних предузећа, који је завршило 25 службеника; трошарински курс, који је завршило 40 службеника; курс књиговодства по Руфовој методи, који је завршило 25 службеника; курс једнообразног индустриског рачуноводства са 25 слушалаца; курс трговачког једнообразног рачуноводства са 15 слушалаца и курс двојног књиговодства за службенике привредних предузећа ИОНО-а са 25 слушалаца. При Градској штедионици организован је курс за примену новог контног плана за једнообразно рачуноводство, који је завршило 60 службеника.

Комунално одељење организовало је при Градском саобраћајном предузећу: курс за кочничаре трамваја, који је завршило 60 слушалаца; допунски шоферски курс, који је завршило 10 шофера; два курса за кондуктере на трамвајима, које је завршило 152 слушаоца; евидентичарски курс, који је завршило 30 службеника; курс за шофере на коме је обухваћено 195 курсиста; курс за полуквалификоване раднике са 26 курсиста и курс за специјалисте-квалификоване раднике са 34 курсиста. При градском предузећу „Водовод" организовани су: курс за инсталатере водовода и канализације, који је завршило 15 радника; курс за руководиоце електричне инсталације, који је завршило 44 радника; курс зз инсталатере водовода са 12 слушалаца; курс за руководиоце филтра са 35 слушалаца и курс електроцрних агрегата са 21 слушаоцем. При Управи градске чистоће организован је шоферски курс са 67 полазника-курсиста.

Грађевинско одељење организовало је виши грађевински привредни курс са 50 слушалаца. При Управи градске чистоће организован је шоферски курс са 67 полазника-курсиста.

Грађевинско одељење организовало је виши грађевински привредни курс са 50 слушалаца. При грађевинском предузећу „Комграп" организовано је: 5 курсева за полуквалификоване зидаре, који је завршило 190 радника; 2 курса за полуквалификоване калдрмџије, које је завршило 33 радника; курс за полуквалификоване асфалтере, који је завршило 9 радника и курс за полуквалификоване тесаче, који је завршило 16 радника. При грађевинском предузећу „Неимар" организовано је: 2 курса за грађевинске пословође, које је завршило 48 курсиста; 5 курсева за полуквалификоване зидаре, које је завршило 62 радника, 2 курса за полуквалификоване тесаче, које је завршило 14 радника и један курс за полуквалификоване армираче, који је завршило 5 радника. При грађевинском предузећу „Полет" организован је један курс за полуквалификоване зидаре, који је завршило 13 радника.

Одељење трговине и снабдевања организовало је такође низ курсева и то: курс за статистичаре и планере, који је завршило 50 службеника; курс за диспечере, који је завршило 20 службеника; курс за благајнике градских угоститељских предузећа, који је завршило 35 слушалаца; курс трговачког књиговодства, који је завршило 30 слушалаца; курс за благајнике рејонских задруга са 45 слушалаца; курс књиговодства рејонских задруга са 40 слушалаца; 2 курса за приучене трговачке помоћнике са 180 слушалаца; курс за намештенике предузећа за хлеб са 50 слушалаца; курс за намештенике гвожђарских предузећа са 40 слушалаца; курс за службенике предузећа за друштвену исхрану са 40 слушалаца; курс за службенике рејонских задруга са 15 слушалаца; и курс за статистику и евиденцију код рејонских задруга са 24 слушаоца.

Одељење индустрије и занатства организовало је три административна курса, које је завршило 60 службеника и један курс за управнике привредних предузећа са 23 слушаоца.

Просветно одељење организовало је: течај за моделарство из географије, који је завршило 25 слушалаца-наставника; курс наставника руског језика, који је завршило 64 наставника; курс ручног рада за учитеље основних школа, који је завршило 35 учитеља; семинар наставника астрономије, који је завршило 20 наставника географије; семинар методике и математике са тридесет слушалаца-наставника математике и семинар за руководиоце школских радионица за наставнике физике и хемије, са 25 слушалаца.

Одељење народног здравља и социјалног старања организовало је курс за дечје неговатељице, који је завршило 22 слушатељке и курс за благајнике обданишта, који је завршило 10 слушалаца.

Одељење радних односа организовало је курс за инспекторе рада, који је завршило 23 слушаоца.

Станбено одељење одржало је два административна курса, које је завршило 30 службеника.

Планска комисија ИОНО-а организовала је нижи и виши курс руског језика, које је завршило 32 службеника. У 4 стручна кружока обухваћено је 37 службеника.

У току 1947 године за службенике свих организационих јединица ИОНО-а организовано је укупно 56 курсева, који су обухватили 1.720 службеника. Од овог броја, до краја 1947 године завршило је рад 43 курса, који су обухватили 1.239 службеника, док је 13 курсева са 481 слушаоцем, у току.

За раднике по привредним предузећима ИОНО-а, у току 1947 год., организовано је укупно 55 курсева са 1.595 курсиста. Од овога броја, до краја 1947 године, завршило је рад 28 курсева са 765 радника, док је 27 курсева са 830 курсиста у току.

Организовањем ових стручних курсева у многоме се допринело решавању проблема недостатка стручних кадрова неопходних за испуњење задатака који се постављају у борби за остварење нашег првог Петогодишњег плана.

Ратомир МИЛИКИЋ
шеф Правног отсека ИОНО-а

ПРЕГЛЕД КРИМИНАЛИТЕТА У ПРОТЕКЛОЈ ГОДИНИ

Безбедност грађана Београда

данас је на завидној висини

У градовима на Западу и пре рата био је веома развијен криминалитет. После рата, услед привредне исцрпљености, социјалне беде која је у капиталистичким земљама још повећана после рата, криминалитет се знатно повећао. Унутрашње супротности, које раздиру капиталистички свет, повећавају беду народних маса и она неизбежно рађа криминалитет. Перспектива развитка капитализма не обећава смањење криминалитета, поред свих напора органа, који су позвани да одржавају ред.

Код нас криминалитет не само да није у порасту у послератном периоду, већ показује тенденцију опадања. То је општа карактеристика кретања у нашем главном граду, од које има отступања само у пар врста. Ако упоредимо криминалитет у Београду из 1947 године са просечним стањем истога пре рата, видећемо да је опао за 38,37 од сто.

Убиства

Пре рата било је просечно годишње шест убистава из користољубља. У току 1945 и 1946 године, у Београду је било годишње три таква случаја, а у 1947 години један. Поред ових убистава из користољубља, која су друштвено најопаснија, у Београду је у периоду после рата било веома мало других убистава. Људски живот претставља најзначајније добро, које органи власти треба да чувају. Самим тим убиство претставља најопаснију форму криминалитета.

Провална крађа

Број провалних крађа извршених у Београду у току 1947 године, у поређењу са предратним стањем, смањио се за 40 од сто. Карактеристично је да су извршиоци ових крађа у већини случајева бивши криминалци, који су за време рата били на раду у Немачкој. Било је неколико организованих група тих криминалаца, међу којима је најопаснија била група Светозара Николића, званог »Тоска«. Ова група је извршила око 100 провалних крађа у свим већим градовима наше земље. Ова, и многе друге групе, похватане су.

Крађа ускакањем

У летњим месецима веома се често дешавају крађе. Крадљивци ускачу кроз отворене прозоре у приземљу и односе што стигну. Ипак, број случајева крађе ускакањем кроз прозор смањио се за око 40 од сто у поређењу са предратним стањем.

Број џепних крађа у поређењу са стањем пре рата, у 1947 години смањио се за око 39 од сто. Џепне крађе се дешавају најчешће по трамвајима, тролејбусима и радњама где има много света.

Проблем беспризорних

Беспризорних, у правом смислу те речи, у Београду нема. Сва деца која су остала без родитеља и деца жртава фашистичког терора, збринута су по социјалним установама, и њима народна власт указује сву потребну негу. У нашем граду има, међутим, известан број дечака и девојчица који имају родитеље, али ови не воде довољно рачуна, о својој деци, те се она одају разним пороцима, а често се баве и криминалом. Број те деце није велики, али се ипак указује потреба да се њима посвети више пажње. Требало би изградити један специјалан васпитни дом, у коме би се таква деца васпитала у корисне чланове наше заједнице. Изградња дома била би само једна мера, коју би свакако требало допунити сарадњом масовних организација, Народног фронта, АФЖ-а, Народне омладине и Синдиката.

Пожари

Непосредно после ослобођења број пожара је био велики. Али, бригом народне власти, у првом реду ватрогасне милиције, затим бригом радних маса, број пожара се знатно смањио. По предузећима су формиране добровољне екипе радника за спровођење ватрогасних мера.

*

Безбедност грађана Београда данас је на завидној висини. Смањење криминалитета условљено је крупним догађајима који су се одиграли код нас.

Материјални положај наших људи се поправља, а самим тим смањују се и услови који рађају криминалитет. Даљим развитком нашег друштвеног система, са ликвидацијом класа, са изградњом бескласног друштва, ишчезнуће и услови који рађају криминалитет.

Но, док је криминалитет у целини и у највећем броју својих видова у опадању, то се не може рећи за једну посебну врсту кривичних дела, за такозвани привредни криминалитет. У тежњи да се обухвате што шири слојеви становништва на делу изградње и обнове наше земље, у нашу привреду укључен је велики број непроверених, каријеристичких, корумптивних и штеточинских елемената. Такви су људи често заузимали високе положаје у нашој привреди и проналазили су разноразне начине да нанесу неку штету заједници, а себи корист. Било је од стране таквих чак и покушаја изигравања Закона о национализацији. Тако је једна група људи, да би избегла национализацију предузећа, створила фиктивну задругу. Било је низ случајева привредног криминалитета, и нашој заједници је од стране тих антинародних елемената нанесена знатна штета.

Иако је опште узев, јавни ред и безбедност грађана данас на далеко вишем нивоу него пре рата, то ипак не треба да нас успава. Од будности свих поштених грађана зависи хоће ли се постићи још већи успеси, хоће ли се криминалитет још више смањити. За до сада постигнуте успехе у смањењу криминалитета велику улогу је одиграла сарадња народних маса са органима власти. Поштени грађани и даље треба да буду у тесној сарадњи са органима народних власти и да свако и најмање кривично дело одмах пријаве.

Борба против криминала игра данас велику улогу. Она је чврсто везана са борбом за Петогодишњи план и изградњу социјализма. Наш је задатак не само да развијемо радни елан, ударништво, новаторство и рационализаторство, не само да изграђујемо већ и да чувамо оно што је изграђено, да обезбеђујемо трудбенике, како би се спокојно могли посветити делу изградње. Дужност је свих трудбеника, свих масовних организација, свих поштених грађана да у овоме помогну и допринесу свој удео. Чување народне имовине има данас изванредан значај.

»Грешке и разни пропусти. — рекао је у новогодишњем говору маршал Тито — имају код нас данас друкчији карактер, него што је то био случај пре, у капиталистичком систему. Они данас штете не појединцу, већ читавој заједници, тојест погађају народ уопште, јер се ради о важној народној имовини.«

Продавница у Земуну најбоља међу Гратексовим продавницама

Излози продавнице број 5 у Земуну која је проглашена за најбољу од 28 продавница Градског предузећа за текстил и обућу у новембарском такмичењу, привлаче око пролазника својим изобиљем и натписом: „Слободна продаја". Застајкују они пред фланелом, свилом, цицом, свих дугиних боја, меркају штофове на које могу да утроше остатке тачкица и комбинују како да са минимумом средстава, и поред високих цена, употпуне ратом смањену гардеробу. Сва одељења Гратекса број 5 увек су пуна и често препуна, јер се ту снабдева преко 40.000 грађана Земуна, а да и не говоримо о сељацима из околних села — главним купцима робе на слободној продаји. А на једну Гратексову продавницу у Београду долази просечно по 10.000 купаца. Због тога продавци Гратекса број 5 имају пуне руке посла, а морају имати и моћ сналажљивости и јаке живце.

Десетине купаца тискају се око тезги, а сваки хоће да види изблиза десен, да опипа мекоћу тканине, да помоћу запаљеног влакна опроба колико има вуне у штофу.

— Гле, па то је наша свила. Видела сам је још у фабрици — каже насмејана радница. Не могу много. Биће за блузу . . .

— Молим . . . трговачки помоћник је хитро пресекао, као бријачем, свилену тканину, написао рачун и послао робу на паковање. За то време већ се обратио другој муштерији:

— Изволите.

Услед већег прилива робе купци су постали и већи пробирачи. Дуго се нећкају док изаберу погодан десен, квалитет, боју. Трговачки помоћник мора све да зна — колико је потребно материје за капут, колико за хаљину, који штоф прикладан за лето, а који за зиму.

Крупан грађанин у кожном капуту не зна шта да изабере за одело — на тачкице.

— Узмите овај браон штоф. Имамо још неколико метара. Добро ће вам стајати ако га скројите спортски, саветује га трговачки помоћник.

— Не бих на вашем месту носио сиво, окреће се затим младој девојци. Изаберите топлију боју.

— Колико је потребно материјала за костим? Скоро је редовно питање које упућују купци дечаку који се просто губи међу многобројним трубама.

Дечак брзо премери димензије купца и гласом искусног трговачког помоћника, који мора да зна сразмере одела, одговара:

— Два и по метра. Или три. — За вас.

— Имате ли платна на тачкице? пита забринута домаћица. Када сте имали? А када ћете имати?

Продавац одговара. Одговара на безброј најразличитијих питања, док рачуна (уз вечиту опасност да у брзини побрка неку цифру), док прегледа купоне, док збраја тачкице. А купаца има разноразних. Још увек их има и таквих који све рафове испремећу па ништа не купе. Продавац мора и у највећој гужви, када се издаје роба на бонове, па се ред протегне чак до друге улице (сваки пут тада страда по један излог а једном су купци превнули и фуруну у локалу) када би свако други изгубио главу — продавац мора да је хладнокраван у највећој мери. Од њега се очекује, маколико купаца да и редом и преко реда траже да их одједном услужи, да мери тканину, сече купоне, да рачуна — све брзо и тачно.

Савладати технику посла и сачувати живце — то је једна од тајни успеха како је рекао пословођа Гратекса број 5. Затим је испричао како је некада ту био мали локал, а на спрату су били станови. Тада се није могло ући колико је било натрпано људи. Заслуга што се горњи спрат уредио, десет дана пре рока, и цео локал претворио у неку врсту робне куће, припада у великој мери особљу Гратекса број 5, које је дежурало, дању и ноћу, чувајући робу крај разграђених зидова, без икакве награде — добровољно. Њему припада и заслуга што су излози и рафови беспрекорно уређени, што је свуда чистоћа, да не може боља бити, иако кроз локал пролазе хиљаде људи, не баш очишћених ципела, што су странице књиге жалби, иако су на домаку руке, сасвим неисписане. Све је то довело, заједно са сређеним књиговодством, добром евиденцијом, сачуваним боновима и тачкицама и што је главно, са планом тромесечне продаје пребаченим за 50 од сто, до заслуженог истицања целог колектива продавнице и награђивања девет продаваца и пословође. А то није било лако постићи, када се горњи спрат разграђивао и зидао и када су кроз, и иначе мали локал, пролазиле десетине зидара, фарбара и мајстора.

Од 1 јануара уведене су у Гратексу број 5, као и у свим другим градским продавницама, норме, које пружају могућност да се продавци награде према заслузи. Норме још нису стабилне ни реалне, али су већ довеле до живљег такмичења и премашења плана продаје за 20 од сто. Пре него што се утврде треба им одредити реалну висину.

Продавци Гратекса број 5 наилазе на читав низ тешкоћа у раду. Нема их довољно, па место осам, раде по 14 сати дневно. Па онда грађани који желе да буду што пре услужени, искаљују често на њима мрзовољу због чекања на ред или других разлога.

Посебну тешкоћу доноси начин расподеле бонова који се деле од 25 до 1 када потрошачи имају мало новаца. Неопходно би било потребно, ради бржег и лакшег пословања, да се у Земуну октвори бар још једна градска продавница за тестил и обућу

Једно се може, међутим, са сигурношћу рећи: све већи прилив робе све више смањује нервозу купаца и све више олакшава рад. Од новог начина продаје рационираних артикала, од даљег залагања пословође и поверених му особља, зависи даљи напредак посла и углед продавнице који је стекла.

И. Б.

Стваралачки занос

— Све сам Рембрант!

Пред први слет ударника, новатора и рационализатора Народне Републике Србије

Матилда Барух

Ка даљем унапређењу производње

Иако поред многих настојања наших привредних руководстава и синдикалних организација да се искуства ударника, рационализатора и новатора прошире на сва предузећа у земљи и да се њиховом применом унапреди производња, успех на овоме послу није био онакав какав се очекивао. Скоро је редовна појава била да су се корисни проналасци примењивали у уском кругу фабрика у којима су поникли, или што је већ претстављало знатан напредак, само у сродним фабрикама једног истог града или покрајине. На тај начин су корисне новине, којима је производња могла да се усаврши, остајале неискоришћене. Састанци ударника, новатора и рационализатора по појединим градовима учинили су велику корист изменом међусобних радних искустава, али је због њиховог уског обима низ корисних новина остао ипак непримењен у свим предузећима где је то било могуће. На пленумима појединих савеза, због низа других важних проблема и питања који су се третирали, није могла да се посвети довољна пажња и разменама искустава у раду.

Схватајући сав значај широке примене постигнућа наших ударника, новатора и рационализатора, Главни одбор Јединствених синдиката за Србију организује 8 фебруара први слет ударника, новатора и рационализатора са целокупне територије Народне Републике Србије. На слету ће учествовати око 750 до 800 најбољих ударника, новатора и рационализатора и око 70 руководилаца предузећа, инжењера и техничара. Поред размене радних искустава, делегати ће овом приликом моћи да се договоре о начину за што боље ширење ударништва, новаторства и рационализаторства, утврдивши мере које је потребно предузети у вези с тим. С друге стране позивањем на први слет наши најбољи ударници, рационализатори и новатори добиће заслужно признање за залагање које су показали унапређујући производњу, а с тим и омогућавајући брже испуњавање оних обимних задатака које је пред све нас поставио Петогодишњи план развитка наше земље.

Од укупног броја ударника из Београда ће узети учешће око 130 радника, чији успеси побуђују велико интересовање свих радних људи широм Народне Републике Србије. Том приликом они ће моћи да своја искуства пренесу на друге, сазнајући истовремено за нове могућности усавршавања радног процеса, за нове радне облике и за начине чија примена у производњи омогућује још бољу уштеду материјала, времена и радне снаге.

Са првог слета ударник, новатор и рационализатор Народне Републике Србије најбољи радници Београда понеће нових искустава из протекле прве године испуњења Петогодишњег плана, чијом ће применом у својим предузећима омогућити још боље и брже испуњавање задатака друге планске године. Новине примљене у првој планској години по предузећима Београда прошириће се и на сва остала предузећа Републике Србије.

Знајући сву корист коју ће имати од овог значајног састанка, радници Београда очекују овај први слет са великим нестрпљењем, спремни да своја искства пренесу на друге, а у свој рад на унесу преимућства рада која се примењују у другим градовима наше Републике.

Прво полугодиште

— Тата, све је спремно, ево моје ђачке књижице...

—Имао је ложу са стране у Народном позоришту

Из мензе

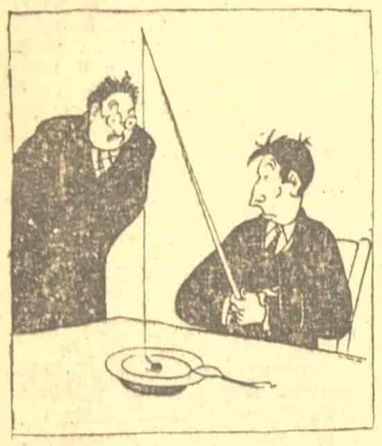

— Шта пецате?
— Пасуљ...

Трагом примедби и предлога

Писали смо недавно чланак о неуређености Балканске улице. Заиста, иако је та улица једна од најпрометнијих и њом свакодневно прође хиљаде и хиљаде путника из разних крајева наше земље, она је једна од најзапуштенијих улица нашега града.

Изгледа да се приступило решавању овог проблема. Бар од стране појединаца. Тако је излог бифеа на углу Балканске и Босанске улице очишћен. Али, прекопута овога бифеа још увек леже гуме од аутомобила, које у једном дворишту стоје по киши и другом невремену и пропадају. Требало би их што хитније ставити под заклон.

•

У Земуну је било три биоскопа. Како је биоскоп „Слобода" реновиран, то су грађани Земуна имали само два биоскопа и наравно да то није било довољно. Зато је у насељу „Сутјеска" оспособљена једна велика сала за биоскоп. Али није било апаратуре. У броју 160 од 19 децембра, објавили смо допис Б. Т. у коме се говори о што хитнијој потреби набавке апаратуре, како би се оспособљена сала могла користити.

Данас у Земуну раде четири биоскопа. Биоскоп „Слобода" је реновиран, а за салу „Сутјеска" набављена је апаратура. Грађани Земуна могу сада без дугог чекања и без гурања да дођу до карата за биоскоп.

•

Недавно је „20 октобар" објавио допис В. Н. о различитим ценама „Овомалтине-а". Кутије истих величина продавале су се у разним приватним и градским продавницама по разним ценама. Разлика се кретала до десет динара.

Цена „Овомалтине-у" је још увек неједнака. Разлика у ценама је нешто смањена, сада се креће од 2 до 4 динара, али још увек се кутије истих величина продају по различитим ценама, уместо да том артиклу у свима продавницама цена буде јединствена.

•

У Београду нема много купатила, и како једно купатило не ради, то се знатно осећа. Код железничке станице постоји купатило Завода за социјално осигурање, које већ пола године не ради. У броју 159 од 12 децембра објавили смо допис В. Мисаљевић о потреби што хитније оправке овог купатила, које је, нарочито због тога што се налази у близини железничке станице, веома потребно радницима, машинистима, ложачима и осталим службеницима.

Те купатило још увек не ради. Нема потребних цеви за водоводне инсталације. Када се за пола године решавају много крупнији и тежи проблеми, очигледно је било могуће решити и питање набавке цеви.

Дописи читалаца-сарадника

Савесност или бирократија

У предузећу „Бранко Ђоновић" ради 150 радника. Да би радници-корисници дечјег додатка, могли и за време боловања да примају тај додатак, да не би морали сами да иду у експозитуру са потврдом да га нису примили, па тамо да га добију, предузеће „Бранко Ђоновић" добило је од Државног завода за социјално осигурање овлашћење да може само исплаћивати радницима додатка и за време боловања.

Експозитура Првог рејона тражила је да јој предузеће достави препис тога овлашћења. Препис је достављен са потписом и печатом директора предузећа. Међутим, експозитура је вратила препис, наводећи да не може да га прими док га не сравни са оригиналом. На телефонску интервенцију поново је одговорено да експозитура мора имати оригинално овлашћење да би могла да утврди тачност.

Питам се како је Министарство индустрије имало поверења да Томи Станивуковићу повери положај директора предузећа и бригу о 150 радника, а експозитура Првог рејона не верује његовом потпису и печату предузећа, којим се потврђује да је препис овлашћења веран оригиналу.

Дејан ВУКИЋЕВИЋ

▲

Непоштовање рада, реда у граду и саобраћаја

Иза народне школе број 20, у Господара Вучића улици, пространа је терен, који је, у своје време био насипан земљом и шутом. Насут терен уредили су и нивелисали чланови Фронта Четвртог рејона, давши на том послу знатан број добровољних радних часова.

Али, иако је народна власт забранила даље насипање, шут и земља се и даље довози. Несавесни грађани, шта више, довозе колима и ђубре у толиким количинама да је сад већ закрчен и тротоар и добар део коловоза.

Ово непоштовање забране од стране народне власти, непоштовање добровољног рада чланова Фронта и отсуство смисла за ред у своме сопственом граду, може да има и тежих последица.

Школска деца кад иду и враћају су из школе приморана су да заобилазе засут тротоар и пролазе преко коловоза, где су изложена тролејбусу и возилима.

На том простору, између уредне школске зграде и домова ученика у привреди, уместо брегова ђубрета, требало би уредити потрављен, раван терен за дечју разоноду и игру, а тротоаре што пре ослободити за пешачки саобраћај. Што се тиче оних

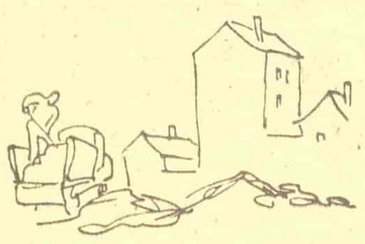

који довозе земљу и шут, а нарочито ђубре, њихов поступак треба оштро казнити.

Драгутин БАШИЋ
Господара Вучића 177

▲

Дорћолу је потребно обданиште за школску децу

Ма да се данас поклања пуна пажња нашој омладини и ма да она, у оквиру своје организације, добија нове појмове о животу и раду, много је деце на Дорћолу, која скоро цео дан проводе на улици или у црквеној порти.

То су махом деца из основне школе, која имају доста слободног времена. Бавећи се на улици, без надзора, деца проналазе разне начине забаве. Сакупљају хартију, гранчице и лишће на гомиле и потпаљују их. Како је последњих дана био ветар, ове ватре су могле да нанесу озбиљне штете. Опомене пролазника, међутим, нису помогле, Исто тако већ дуже времена деца се играју малим справицама, начињеним од кључа и ексера, којима, помоћу удара, производе пуцњеве. Не само што ова играчка може да озледи малишане, већ узнемирује целу околину, где људи, или раде, или се одмарају од напорног рада.

Сматрам да би пионирска организација требала да се заинтересује за ове малишане са Дорћола и да их упути, како да се лепше и културније играју, не доводећи у опасност околину и себе.

Сасвим је разумљиво да дечаци тих година теже кретању, а исто тако и живим и узбудљивим играма. Зато баш треба њихову пажњу упутити на спортове: стони тенис, одбојку, кошарку и друге. У сваком случају овој деци треба поклонити више пажње. Колико ми је познато, при извесним основним школама постоје обданишта у којима деца запослених родитеља проводе ваншколско време. Стога би се могло видети има ли начина да се и ова деца збрину на такав начин и упуте на праве и добре начине одмора и забаве, у овом узрасту, кад је важно старање о њима.

Марија ШЕВИЋ

▲

Још увек бирократија и самовоља

Трудбеници који станују у Београду, а запослени су у околини, користе месечне претплатне карте за вожњу железницом до радног места и за повратак са рада.

До сада су скоро увек могли купити претплатну карту последњег или претпоследњег дана за наредни месец. Али овога месеца то им је онемогућено. Не одлуком надлежног руководства, већ вољом благајнице на шалтеру број 2 београдске железничке станице.

Када сам дана 31 јануара око 16,30 часова, са још приличним бројем другова запослених у Раковици, покушао да купим карту за месец фебруар, благајница нас је одбила, изговарајући се, да не може издати карте јер „сува жиг" носи јануарски датум.

На сва наша уверавања, да жиг не утиче на вредност карте, која носи још и руком написан месец, за који важи, благајница је остала неумољива. Приметили смо да је до сада издавање вршено уочи првог, на шта је одговорила да ће и она издати, после 20 часова, када промени жиг, што уствари значи, да чекамо једну „ситницу" од три и по часа.

Идућег дана, у недељу, уместо да се одмарамо, морали смо поново плаћати трамвај и доћи на станицу због карте.

Овога пута смо наишли на нешто друго.

Благајница је била друга, али могла би слободно послужити као пример сметености и спорости. Њој је тре-

бало преко пола часа, да умеће и вади индиго у неке папире, премешта их по столу, нешто рачуна, отвара шалтер, нешто пита, па опет то исто понавља, тако да је провела више од пола часа, да једној страној путници наплати 412 динара динара за 2 комада путњага.

За све ово време грађани су протестовали, али благајница се држала као да се све то на њу не односи.

Самовоља прве и неспособност друге благајнице, не одговарају месту које заузимају, а најмање одговарају железничкој станици нашег главног града.

Свет. Н. РАДОВАНОВИЋ
Љутице Богдана 12

▲

„Ситница" која одузима радно време

Није редак случај у Београду да су разна одељења разних надлештава, смештена по станбеним зградама у Београду, а веома често

у забаченим улицама, а готово је редован случај да на улазима у те зграде нема никаквог натписа да се то и то одељење ту налази.

Изгледа то безначајно, ситница. Ми данас решавамо и савлађујемо крупније ствари! Али кад ко лично искуси недостатак ових натписа бива му јасно да су они врло важни, јер се без њих непотребно губи драгоцено радно време.

Носећи недавно један важан предмет по разним одељењима Извршног одбора, било је потребно да га однесем и у Комунално одељење. Било ми је речено да се оно налази „негде у улици Змаја од Ноћаја."

Прошао сам једном кроз целу улицу, потом још једном, питао сам пролазнике, па и станаре извесних кућа... Нико није знао где се ово одељење налази, а натписа, разуме се, није било. Био сам принуђен да идем од куће, да притискам на звонца, да узнемиравам људе. Тако сам најзад „натрапао" и на тражено одељење.

Мене ради више не треба ставити наслов, али жао ми је других и радног времена које би изгубили.

Радован ЈАНДРАШЕВИЋ
Масарикова 5

▲

Две чесме

Ма да се говорило, писало и неколико пута покретало питање чесме код Гранапових магацина на обали Саве, славина је и даље сува и транспортни и други радници немају

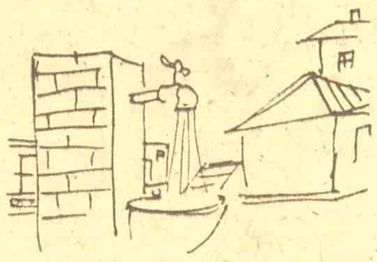

где да се освеже. Нико се није нашао позван да о томе поведе рачуна.

Нешто мало даље, на претоварној станици, у кругу Железничке станице, због покварене славине већ три месеца тече чесма пуним капацитетом. Ма да је скретана пажња о великој штети због потрошње стотине хиљада литара пијаће воде, нико се није нашао позван да славину оправи.

Овој другој чесми ни време није ишло на руку: није било мраза да је заледи.

Бележим ово не би ли се нашло неко надлежан да пронађе одговорне за оба ова случаја, јер народна имовина је, у првом случају, да служи народу, а у другом, да се не расипа нештедимице.

Радисав ТЕРЗИЋ
Сарајевска 48

▲

Насељу Маринкова бара неопходно су потребне јавне чесме

У Маринковој бари постоје свега две јавне чесме. Услед преоптерећености те чесме се стално ква-

ре. Чесма у улици Пеке Павловића, на пример, не ради већ два месеца, тако да смо ми, становници Маринкове баре, принуђени да пијемо прокувану бунарску воду или да до најближе чесме идемо 300—400 метара.

У насељу Маринкова бара неопходно је отворити нове јавне чесме, нарочито због ниског терена јер постоји могућност заразе од бунарске воде јер се изнад овога насеља налази Централно гробље, одакле се за време кишних дана вода слива у бунаре.

Још прошле године у плану Комуналног отсека Шестог рејона предвиђено је отварање 11 јавних чесама у нашем крају. Међутим, у току 1947 године отворена је само једна јавна чесма.

Како нам је пијаћа вода једна од првих и најважнијих потреба, сматрамо да је крајње време да се у нашем насељу отвори још која чесма, а оне које већ постоје да се оправе. Ми, фронтовци насеља Маринкове баре, обавезујемо се да ћемо добровољно извршити све потребне радове око изградње јавних чесама.

Стеван В. МИЛИЋ
Ђакона Авакума 100

Како се руши ауторитет синдикалних организација

Пре извесног времена кожарско предузеће „Кристина Ковачевић" из Земуна обратило се Отсеку за упослење радника Месног синдикалног већа Београда и тражило да му се упути двадесет дечака - ученика за изучавање кожарског заната. Пошто је те дечаке требало довести из унутрашњости, Месно синдикално веће је одговорило да ће упутити ученике тек пошто им предузеће буде обезбедило пристојан стан и храну. Када то буде учињено предузеће треба да извести Месно синдикално веће Земуна.

После неколико дана персонални руководилац кожарског предузећа „Кристина Ковачевић" известио је Месно синдикално веће Земуна да су стан и храна за ученике обезбеђени и да они могу да ступе на рад. Како Месно синдикално веће Земуна није имало на расположењу довољан број ученика обратило се Главном одбору Јединствених синдиката Србије да преко својих органа доведе ученике из унутрашњости.

Два дана после тражења упућена су три ученика у предузеће. Када су се дечаци јавили управи предузећа, управа је известила Месно синдикално веће Земуна да јој они нису потребни, јер су добили наређење од своје Главне дирекције да, због смањења производног плана не примају ученике.

Дечацима је речено да нису потребни и да треба да се врате својим кућама.

Када је Месно синдикално веће Београда интервенисало код управе предузећа због овог несавесног поступка према дечацима који су дошли из унутрашњости, руководилац кожарског предузећа „Кристина Ковачевић" је

сасвим хладно одговорио да он није могао да предвиди да ће се смањити производни план; а друго, да није требало да дечаци уопште долазе, јер им и онако нису обезбеђени стан и храна и да их је персонални руководилац погрешно обавестио. Руководилац предузећа је чак тврдио да му уопште није било познато да је персонални руководилац тражио ученике.

Овакве и сличне пропусте праве многа наша предузећа зато што не координирају рад управе предузећа са својим главним дирекцијама, а поред тога не договарају се између себе.

Овим поступком доведена је синдикална организација, која жели да помогне људима и предузећима, у незгодан положај. На овај начин се отежава њен рад а она се излаже непотребним материјалним издацима. А што је најважније, синдикална организација је пред масама испала главни кривац.

Марко РАДЕНКОВИЋ

▲

Питање трамваја на Чукарици

Број трамвајских кола која саобраћају за Чукарицу недовољан је да задовољи потребе грађана који станују у том крају.

Наиме, трамвај који иде са Чукарице не може да пређе на главну пругу док не сачека укрштање са трамвајем број 3. Некада се дешава да се чека по 20 до 40 минута, а пре неки дан се десило да је један трамвај, препун људи који су се враћали са посла, изгубио читав сат док је стигао до Академије.

Међутим, могло би на врло једноставан начин да се реши то питање укрштања. Требало би на станици код Господарске механе поставити сигнал којим би руководио скретничар који ту стално стоји. Он би увек јављао када је пруга слободна, а када није. На тај начин би се избегло непотребно задржавање.

Десимир КЕЦМАН
Жарково, Макишка бр. 5

Пре и после плаћања по норми

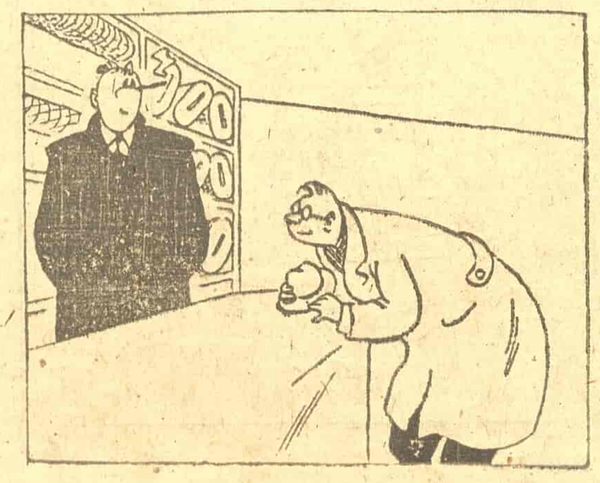

Козериза

БРОДОЛОМ

Деда, — каже Пајица, ученик петог разреда гимназије, — Да ти прочитам свој писмени задатак.

— Ајде, дедино, паметно ђаче! Да чујем...

И деда, који је дотле читао новине, скиде наочари и кроз замагљене очи нежно погледа свога унука.

А унук Пајица оставио перо и почео да чита полагано, пазећи да не пропусти неку грешку:

„Доле, испод степеница, трепере отсјаји жмиркавих сијалица у магли. Киша сипи. На степеницама вика, тискање, псовка, и штап је један подигнут.

— Јао, чује се очајни глас једне жене. Не гурајте!

— Зар не видите да она носи дете? јавља се глас који би можда звучно милосрдно да се и тај човек без милости не тиска напред.

— Не гурајте! — опет вапије глас оне мајке. Испустићу дете у воду...

Лактовима и мигољећи се продро је онај кроз узбуђену гомилу. А онда стигавши и осећајући се победником, викао је с пуно човечности:

— Прво жене и деца! Жене и деца прво!

С колико је искрености даван тај савет, с толико је разумевања и приман. Тискање на живот и смрт траје и даље, а она несрећница на ивици степеница, које нису заштићене ни оним конопцем што чува обично бродске степенице и кад је бродолом, кукала је даље:

— Испустићу, испустићу дете!

— Ко ми наочари обори? — јауче из гужве гневно питање.

Место одговора чује се звекет разбијеног стакла.

— Хеј, ви тамо! Стисните се! Треба и ми да се укрцамо! Хеј! громко јечи кроз ноћ.

— Ко ми разби наочари? Где је рам? То бар да нађем..."

Деда прекиде свог унука у читању.

— Мало претерујеш, синко, — казао је он. — Ја сам двапут то доживео, двапут су нас торпиљирали швапски сумарени. И ти по моме причању „је ли? Једанпут пред Бизертом, други пут насред мора. Тада сам једва главу извукао. Био је брод са избеглицама, али дисциплина, дисциплина је остала на висини... И колико примера племенитости!... Претерујеш кажем ти...

— Чекај, деда, ниси чуо све.

— Да чујем...

И Пајица је наставио да чита:

„Из ноћи су долазиле светлости... Примицале су се све ближе... Доле је блештао бели фењер, горе црвени..."

— Аха, рекао је деда. Тако је. Сигнали. То долази други чамац за спасавање!... Сад ће да се умире они што се још нису укрцали...

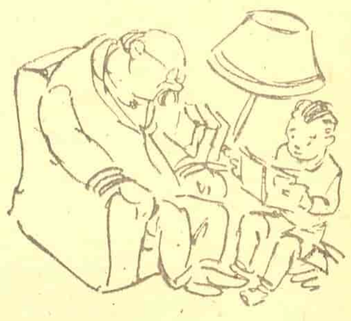

— Чекај, деда, молим те, да прочитам до краја. Нема још много.

И Пајица настави:

„Оне светлости стигоше с хуком из мрака и кише.

— Ево, други долази! викало је неколико њих. Биће места за све...

Али баш ти који су тако умиривали и саветовали нису слушали свој савет. Из све снаге пробијали су пут да ускоче у онај први..."

— Па јесу ли луди? — љутито се деда. Ти неверно претстављаш бродолом... Није баш таква паника...

Пајица овога пута и не диже очи са свога домаћег задатка, него само понови последње речи, да би продужио и завршио читање:

„Из све снаге пробијали су пут да ускоче у онај први трамвај, губећи своју дугмад и откидајући туђе, док је други трамвај стајао већ на истој станици, скоро празан, а једна кондуктерка, коју је већ глас издао, викала је из онога првог:

— Одбијте од степеница, молим вас! Полазимо! Ево других, празних кола, одмах за нама!

Трамвај је пошао, а још су скакали на његову папучу, на одбојник, на фењер и као гроздови висили на колима.

А за тим колима пошла су друга, која су у реду и миру примила оне преостале путнике, па наставила вожњу скоро исто онако полупразна као што су и била.

— Ето, тако почиње и завршава укрцавање у београдски трамвај"

— А! Одахну деда изненађено. То ти описујеш београдски трамвај? Онде ниси претерао, Пајице. Нарочито, како је то изјутра, уподне или увече. А ја мислио да си писао о бродолому.

Б. Београчић

Биолошки кружоци

приближују науку средњошколској омладини

Ученице пажљиво посматрају препарате под микроскопом

Звоно је оштро зазвонило. Ходник који је скоро читав сат био тих, одједаред је оживео. Десетине девојчица, трчећи, сишле су низ степенице и одјуриле ка дворишту.

Још један час био је завршен.

Горе на другом спрату затворила су се велика зелена врата. У полукружној соби са јаким светлом што ствара оштре и кратке сенке предмета, гласови су се утишали. Отпочео је практични час из биологије — биолошки кружок, у Четвртој женској гимназији.

На столу је прави микроскоп. Испод дутог, металног сочива налази се препарат. Ученица првог разреда, мала плава девојка са косом уплетеном у кике, пажљиво је посматрала пресек једног листа. С времена на време подизала главу и на парчету хартије исцртавала ситне жиле, које је видела под микроскопом.

— Не, та црта ту је погрешна, рекла је једна старија девојчица посматрајући цртеж (ученице петог разреда помажу ученицама првог разреда у практичном раду из ботанике).

Девојка која је посматрала препарат с микроскопом исправила је грешку, повукла још неколико црта и ставивши нови препарат уступила место другој, одмах иза ње.

Десно од стола са микроскопом ученица трећег разреда уз помоћ ученица седмог разреда и професора, правиле су анатомски пресек човека. Испод нагнутих глава на белој великој хартији већ су се назирали облици човека у природној величини. Сваког часа тишину је прекидао понеки оштри глас: „Дај ми лењир", „Дај ми ту плаву оловку", „Додај тај анатомски атлас".

— Видите, оне ће саме направити велики анатомски атлас, каже наставница непрестано загледајући у цртеже. Све оно што се научи на часовима, овде се на практичном раду употпуњује и утврђује. Практични кружоци из науке о човеку много користе ученицама. Но, пођимо горе на спрат, сада ће отпочети биолошки кружок за ученице седмог и осмог разреда.

У малој соби пренатрпаној цртежима, разноразним пресецима инсеката и човека, појединим примерцима разноразних биљака, акваријумом у коме пливају мале златне рибе, кутијама са каменчићима разне величине и боје, отпочео је научни кружок. Прави научни кружок. У почетку помало дрхтећи, но касније сасвим течно, једна од ученица седмог разреда разлагала је теорију о постанку живота на земљи. Речи се често пропраћају покретима руку, као да се жели да се и њима аргументује оно о чему се говори. Остале девојке су седеле око стола, пажљиво уписујући своје примедбе, које ће за неки минут, кад почне дискусија, да ставе на одржани реферат.

Дискусија је почела. Са свом озбиљношћу једнога научника ученице су критиковале сам реферат и допуњавале оно што је реферат пропустио да каже. У моментима, када је дискусија полазила погрешним правцем, професорска — наставник биологије — упадала је у реч и исправљала све оно што није било тачно.

Тако изгледа један час једног научног кружока у Четвртој женској гимназији.

Биолошки кружоци Четврте женске гимназије који се одржавају редовно сваке недеље свакако да много значе у продубљавању појединих партија из ботанике, науке о човеку и минерологије. Путем ових састанака, на којима се практично ради, наука „престаје да буде далека и „књишка", она постаје стварност, живот. Зато и часови природних наука бивају занимљивији, а оно што се види својим сопственим оком лако се памти и само по себи постаје занимљиво.

Стога је велика корист ових кружока, а живо интересовање које они побуђују код средњошколске омладине, омогућиће да се значајно градиво из природних наука савлађује са све више успеха и све потпуније.

ПОКУШАЈ ОБМАНЕ НАРОДНЕ ВЛАСТИ

ПУТЕМ ПОДНОШЕЊА НЕТАЧНИХ КАЛКУЛАЦИЈА

Током читаве 1947 и првих неколико дана 1948 године, произвођачи сувога теста продавали су обланде по 5 динара комад. Почетком 1948 године Уред за цене је донео решење да од 7 јануара малопродајна цена обланди зноси 2,50 динара по комаду. Отсек за прерађивање сувога теста, који се налази при секцији посластичарских мајстора Удружења занатлија за Београд, поднео је Уреду за цене нову калкулацију малопродајних цена за обланде и корнете, по којој излази да се обланде морају продавати по цени од 8 динара, што значи скупље но до сада, а не како је решио Уред за цене, двапут јевтиније.

Подносиоци калкулације тражили су да Уред одобри цену коју они предлажу, као јединствену малопродајну цену за читаву територију НР Србије.

Да би се ова калкулација анализирала и проверила, састављена је једна стручна комисија у коју су ушли претставници Синдиката радника прехранбене индустрије, Удружења занатлија и Уреда за цене ИОНО-а. Ова комисија је, после детаљне анализе поднете калкулације, констатовала да се са много мањим утрошком материјала и радне снаге може произвести већа количина обланди него што то показује калкулација. Према поднетој калкулацији, за израду 216 комада обланди требало би утрошити 10 кг брашна, 2 кг мајцена, 6 килограма бутера, 100 гр соде-бикарбоне, 10 грама вашиле, 200 грама хартије за паковање и 90 кг дрва. Осим тога, према калкулацији произвођача сувога теста, за производњу поменуте количине обланди мора да се утроши 8 часова рада мајстора и 6 часова рада помоћника. Међутим, комисија је утврдила да се 241 комад обланди истог квалитета (по одбитку 10 оштећених комада) под истим просечним условима, може израдити са утрошком 10 килограма брашна, 80 гр. соде-бикарбоне (место укалкулисаних 100 грама), 180 грама зејтина (место укалкулисаних 6 килограма бутера), 3 грама боје (место укалкулисана 2 килограма мајцена) и 40 килограма дрва, а не 90 како је укалкулисано. Затим, комисија је утврдила да се 241 комад обланди може израдити за 3 часа и 5 минута рада мајстора и за свега 15 минута рада помоћника, а не 6 часова како је укалкулисано.

Према овим налазима комисије, малопродајна цена једног комада обланде требало би да буде три пута мања од цене коју су искалкулисали произвођачи сувога теста.

Сличан је случај и са њиховом калкулацијом цена за корнете. Стручна комисија је установила да се 3975 комада корнета израђује са знатно мањим утрошком радне снаге и материјала, него што је утрошак који калкулација предвиђа за производњу 2700 комада корнета.

Откриће, које је учинила ова стручна паритетна комисија, доказало је неопходну потребу да привредни и други органи народних власти још будније контролишу и најоштрије кажњавају ове нечасне професионалце, који измишљају и подносе лажне калкулације, да би на тај начин „легализовали" стицање огромне незаконите добити на рачун потрошачких маса.

Фискултура и Спорт

Шта недостаје у раду

РЕЈОНСКИХ ФИСКУЛТУРНИХ ОДБОРА

Пропусти у досадашњем раду нових рејонских одбора могли би да се сведу на четири проблема које нису успели до сада да реше.

У руководства неких одбора изабрани су другови који су толико заузети радом на другим секторима да не стигну да обаве ни најнужније дужности у свом фискултурном одбору. На пример, скупштина Другог рејона одржана је 15 јануара, а конституисали су се после две недеље. На први састанак дошли су свега четири друга, на други седам и тек после трећег састанка успели су да се састану у нешто већем броју. Исти случај је и са Трећим рејоном. Често се нису давала правилна задужења. Тако се десило да је Рајшић, секретар фискултурног одбора у Земуну, остао и даље као секретар друштва Јединство. Разумљиво је да он не може да обавља истовремено обе дужности. Због таквог рада наставници фискултуре у Земуну морају сами да припремају лопте за тренинг, да застакљују прозоре, траже сијалице, јер економ рејонског одбора уопште не обавља своју дужност. Одбори се у неким рејонима скоро и не осећају.

•

Само у Петом, Шестом и Четвртом рејону образовани су апарати по појединим секторима. Према томе још увек не постоје оперативна тела која треба да руководе фискултурним радом. Како се може очекивати да рејонски одбори убирају чланарину, када немају образоване одборе за материјално финансиско пословање? Рејонским одборима чланарина претставља можда једини извор прихода, па ако се то питање не среди, онда ће рад свакако ићи још теже. Ови апарати требали су да буду образовани до 1 фебруара, што значи већ се закаснило, зато треба одмах приступити решавању и овог проблема.

•

Успех рејонских одбора цениће се по томе колико ће који рејон успети да образује актива. То је на крају и основа целокупног рада. Без актива нема фискултурне делатности. Како су рејони досада радили по овом питању? Сем Шестог, Петог и донекле Четвртог врло слабо.

•

Да би могао рад да крене напред потребни су кадрови, али ни по овом питању поједини рејони нису правилно поступали. На курсеве се упућују другови који не могу да одговоре обавезама. И овде се одвајају само Четврти, Пети и Шести рејон. Рад курсева на овим рејонима контролишу чланови секретаријата. Они проверавају долазак појединих течајаца, а после тога интервенишу код предузећа чији чланови неуредно долазе на течај.

•

Ето, то би била четири главна пропуста у досадашњем раду. Истина, има већ и добрих резултата. Тако су одбори Четвртог, Петог и Шестог рејона добро састављени, редовно се састају и већ су приступили оснивању актива. Тако су у Шестом рејону основани пет, у Петом, шест актива.

У Шестом рејону ради се код Шесте женске гимназије игралиште за кошарку, а такође је потпуно сређена и картотека такмичења за Значку фискултурника.

Крајем априла почиње такмичење за народни вишебој. Одбори треба да усредсреде тежиште свога рада на учвршћење самих одбора и на образовање актива, јер без њих неће моћи да одрже такмичење. Очекује се, међутим, да у Београду у народном вишебоју узме учешћа најмање 500 добро припремљених актива. То би био успех. У 1948 треба израдити 57 импровизираних терена, а то значи да већ сада треба извршити све припреме да би се могло на пролеће одмах отпочети са радовима. Часови општег физичког образовања, на којима ће бити обухваћени не десетине као досада него хиљаде и хиљаде наших трудбеника треба такође што пре организовати.

Реорганизација фискултурних одбора отпочела је 10 децембра. Од тада је прошло два месеца, па је зато крајње време да рејони испуњавају дате обавезе на својим скупштинама.

○

План такмичења за значку фискултурника

ЗА МЕСЕЦ ФЕБРУАР

ЗА РЕЈОНЕ

Од 1 до 15 фебруара. — Предавање историских испита. Образовање комисија и учвршћење центрима. У САМО ПОЛАГАЊЕ простих вежби, ниска и висока греда, конопац. Организовати учење и полагање простих вежби. У сваком тренингу секције треба одвојити по 15 минута за учење простих вежби. На терену полагање маршевања за први, други и трећи степен, бацање бомбе, кугле и ношење терета.

Од 15 до 22 фебруара. — Недеља Значки. Припремање материјала (реферата) за агитацију за нов упис. Направити план одржавања предавања.

До 29 фебруара. — Потпуно средити евиденцију такмичара из априлског тока.

ЗА ДРУШТВА

Од 1 до 29 фебруара. — Формирање комисија по секцијама. За маршевање прикључити се одговарајућем рејону. Остало као и рејони.

○

Зимски турнир одбојке

Прошле суботе у сали Државног института за фискултуру настављен је зимски турнир одбојке.

У првој игри женска екипа Црвене звезде надмоћно је победила екипу Радничког са 2:0.

У другој игри мушка екипа Радничког заслужено је победила ФД Графичар са 2:1. Екипа Радничког дала је добру и пожртвовану игру и обећава да ће се развити у једну од наших бољих екипа.

У главној игри, мушка екипа Црвене звезде савладала је ФД Словен са резултатом 3:1. Утакмица је била врло интересантна са доста лепих момената. Тим Црвене звезде показао је добру форму, а истакао се Бата Марковић.

Организација турнира није задовољила. Утакмице не почињу у одређено време, а између игара праве се непотребни велики размаци.

Борба за лопту изнад мреже

Судије су задовољиле. Гледалаца није било много.

○○○

Кратке спортске вести

СТРУЧНИ КУРСЕВИ У БЕОГРАДУ

5 фебруара. — Смучарски курс на Голији.

15 фебруара. — Инструкторски курс за стони тенис.

16 фебруара. — Курс за лакоатлетске судије.

28 фебруара. — Курс за инструкторе за вежбе на справама.

СЕМИНАРИ ЗА ФИСКУЛТУРНЕ РУКОВОДИОЦЕ

13 фебруара. — Држи предавање др. Смодлака са темом: „О биолошком и здравственом значају фискултуре.

21 фебруара. — Бранко Полић, директор Државног института за фискултуру: „О научним основама општег физичког образовања."

28 фебруара. — Друго предавање по истој теми.

СЕМИНАРИ ЗА ФИСКУЛТУРНЕ ПРОПАГАНДИСТЕ

15 фебруара. — Идеолошковаспитни рад на часовима општег физичког образовања.

28 фебруара. — Улога фискултурне пропаганде. Семинари се одржавају у просторијама Градског фискултурног одбора.

БОКСЕРИ БЕОГРАДА, ГОСТОВАЋЕ НА РИЈЕЦИ

Репрезентација Београда састаће се 10 фебруара са боксерском екипом Ријеке.

Старање о грађевинским радницима

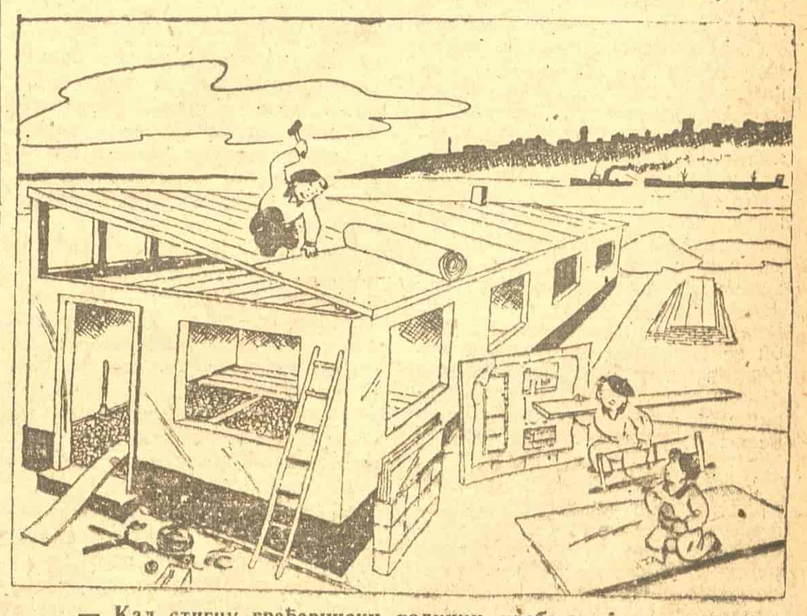

— Кад стигну грађевински радници, треба да је за њих све припремљено.

ШАХ

Занимљиве борбе

на Међународном шаховском турниру у Београду

Бора Тот, шаховски мајстор

Тибор Флориан, мађарски шаховски мајстор

Сава Вуковић, шаховски мајстор

У стално препуној сали Централног шаховског дома завршена је прва половина међународног шаховског турнира у Београду. Од иностраних мајстора суделују Шајтар (Чехословачка), Флориан (Мађарска), Нејкирх и Писков (Вугарска). Југославија је заступљена са 16 играча од којих су осморица мајстори, седморица мајсторски кандидати и један првокатегорник.

Наша шаховска јавност је са ванредним интересовањем а помало и са зебњом очекивала прве резултате. Треба имати у виду да на овоме турниру не учествују наши прваци др Трифуновић и Глигорић, којима је после Чигориновог спомен турнира у Москви потребан одмор, а нарочито с обзиром на престојеће велике међународне утакмице у овој години. Не суделују ни велики наши мајстори др Видмар и Пирц, од којих последњи заједно са мајстором Томовићем учествује ових дана на утакмицама у Чехословачкој. Не игра такође на турниру у Београду ни млади мајстор Стојан Пуц, трећепласирани са прошлогодишњег нашег шампионата. Наша екипа на овоме турниру очевидно је ослабљена отсуством неколицине најбољих мајстора ФНРЈ. Терет борбе са чувеним страним репрезентативцима пао је на друге домаће мајсторе као и на мајсторске кандидате, којима се дала прилика да покажу вредност. У нашој широј јавности постављало се питање да ли ће наши претставници моћи успешно да се боре са искусним мајсторима као што су Шајтар и Флориан. Још је у свежој успомени леп успех Шајтара на прошлогодишњем турниру у Варшави, када је са Болеславским, Смисловим и Пахманом делио друго до пето место, његови лепи резултати на утакмици Москва — Праг 1946 године итд. Што се тиче Флориана, он је бивши мађарски првак и један од најбољих данашњих мајстора Мађарске. Међутим бојазан да ће наши мајстори заостати за странима показала се као неоснована.

Посетиоци међународног турнира у Београду пријатно су се изненадили када су видели да наши учесници квалитетом игре не уступају страним па да их шта више престижу. После осмог кола на челу табеле су мајстори Вуковић и Тот у друштву са мајсторским кандидатом Јаношевићем, који је снажном и стваралачком игром доказао да заслужује мајсторску титулу. За њима су за пола бода мајстори Видмар млађи и Милић са мађарским мајстором Флоријаном. Остала тројица страних мајстора, Шајтар, Нејкирх и Писков још више су заостали.

Страни мајстори су задивљени високим квалитетом шаха југословенских претставника. Тако Шајтар каже: „Сада ми је тек јасно зашто су раније чехословачки мајстори на турнирима у Југославији сразмерно слабо пролазили, а нарочито Пахман на Турниру ослобођења у Љубљани 1945—46 године. Југославија располаже са првокласним младим снагама, борбеним, полетним и теоријски добро спремним, са којима заиста није лако играти!"

Да су ове речи Шајтара тачне, најбоље сведоче досадашњи резултати. Пред мајсторским кандидатом Драгославом Андрићем морао је да капитулира бивши мађарски првак Флориан. Чувеног Шајтара, који је стуб чехословачке екипе, побеђују мајстори Вуковић и Тот. А првокатегорник Љубинко Мајсторовић из Чачка добија против познатог бугарског мајстора Олега Нејкирха!

Ова приредба, коју је организовао Шаховски одбор ФИСАС-а, у пуној мери је успела. Она је показала да располажемо знатним бројем поузданих мајстора као и низом првокласних младих снага, који успешно могу да наступе у борби са рутинираним међународним мајсторима из иностранства. Плански рад на уздизању шаха у новој Југославији даје ванредне резултате, што се види не само по масовности шаховског покрета, већ и по чињеници да се листа наших мајстора стално увећава. Међународни турнир у Београду а напредак нашега шаха видно је обележио и даје најлепше перспективе за будућност.

Потребе Београда за ситном каменом коцком

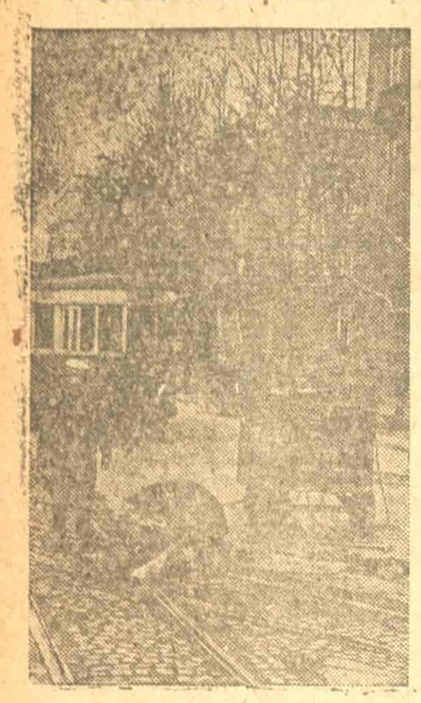

У Београду се пре рата није осећао недостатак ситне камене коцке због тога, што темпо грађевинске делатности на калдрмисању улица није имао велике размере. После ослобођења размере грађевинске делатности на калдрмисању улица у Београду повећале су се толико да се недостатак ситне камене коцке појавио као проблем који није ни до данас решен.

Приватници-лиферанти камене коцке у чијим се рукама углавном налазе мајдани у Србији, користе велику потражњу да би подигли цене до шпекулантских размера, не водећи при томе уопште рачуна о квалитету коцке.

Током 1947 године приватни лиферанти Душан Глоговац, Предраг Михајловић, инжењер Данило Делић и Славко Жижа морали су због рђавог квалитета испоручене коцке да надокнаде држави штету која је настала у Сарајевској улици. Међутим, многи шпекуланти су остали некажњени.

Борба за квалитет коцке у 1948 години, у којој се предвиђа низ радова на уређењу коловоза, мора да се заоштри до крајњих граница. Грађевинско предузеће „Пут", које ће да изводи ове радове, треба на време да припреми довољну количину квалитативно добре ситне камене коцке.

Руководство предузећа је својим лиферантима већ одавно послали писмене позиве да дођу ради склапања уговора за лиферацију коцке. Међутим, до данас се ни један лиферант није јавио. Узрок ове појаве је жеља шпекулантски настројених лиферената да избегну клаузуле о техничким прописима и гаранцији које садрже уговори.

Случај инжењера Данила Делића може најбоље да илуструје шпекулантске навике лиферената коцке. Њему је дирекција предузећа „Пут" понудила потписивање уговора за лиферовање ситне камене коцке у 1948 години. Он се није одушевио овим предлогом, јер је предузеће нашло замерке његовим ранијим лиферацијама, када је он испоручио коцку лошег квалитета. Једноставно је одбио да потпише уговор за 1948 годину. Сличан став има већина приватних лиферената ситне камене коцке. Међутим и неке каменоломарске задруге пошле су путем ових приватних лиферената.

Потражња за коцком је велика. При досадашњем стању ствари предузеће „Пут", које ће у овој години по планском задатку морати да угради по улицама Београда око седам до осам милиона комада коцки, неће моћи да обезбеди ни пети део потребних количина коцке. Постоји озбиљна опасност да предузеће „Пут" не изврши свој задатак у другој години Петогодишњег плана изградње Београда.

Због свега овога, потребно је предузети хитне и ефикасне мере којима би се енергично сузбила анархија у каменарској индустрији; да се успостави у једном центру евиденција свих мајдана камена у Србији који израђују ситну коцку, евиденција њиховог капацитета и лица која их експлоатишу, да се преко среских народних одбора изврши планирање и додељивање каменим мајданима планских задатака са тачно утврђеним роком испорука и назнаком предузећа коме ће се лиферовати коцка. Једино на тај начин спречила би се шпекулација приватних лиферената, који под данашњим условима имају могућности да уцењују купце. Успостављањем евиденције броја и капацитета мајдана с једне стране, и с обзиром на потребу у коцки с друге стране, било би омогућено такво планирање, којим би се спречило одашиљање испорука коцке градилиштима нижег приоритета и додељивање довољних количина коцке оним предузећима којима је она најпотребнија.

Уколико се за овај проблем надлежни не заинтересују благовремено и не предузму ефикасне кораке за његово брзо решење, Београд ће ове године остати без материјала за калдрмисање улица, без ситне коцке.

А. Кумануди

КОМУНАЛНИ ПРОБЛЕМИ Београда

ИСКОРИШЋАВАЊЕ ИЗВОРА СИРОВИНА

Значај отпадака

за индустрију и занатство локалног значаја

Коришћење отпадака у што већој мери треба да допринесе штедњи материјала и сировина у нашој индустрији. Поред тога, многи отпаци могу да замене важне сировине које се тешко набављају у нашој земљи или довозе из иностранства. Стога треба посветити много већу пажњу њиховом сакупљању, сортирању и проучавању могућности њихове употребе, него што се то до сада чинило. Отпаци се код нас углавном сакупљају у предузећима и фабрикама савезног и републиканског значаја. То прикупљање врши у нашој републици предузеће Отпад, са седиштем у Београду, које је разгранало откупну мрежу од 26 откупних станица. Највише, око 50%, од целокупне количине отпадака, Отпад прикупи у Београду. Највећи део отпадака гвожђа, текстила, гуса итд. додељује Савезна планска комисија великим предузећима, од чије непрекидне производње зависи извршење плана.

Међутим, иако се највећи део отпадака прикупи у Београду то ни у ком случају не значи да су искоришћене све могућности за прикупљање и коришћење отпадака који још увек, у знатним количинама, леже по празним плацевима, у подрумима и ђубриштима нашег града. Још увек се није довољно учинило, како од стране власти тако и од стране масовних организација и грађана, да разбијени комади стакла не леже неискоришћени, да се по домовима прикупљају отпаци, да се штеди материјал колико је више могуће. При управи градске чистоће, на пример, требало би организовати одвајање отпадака, корисних за индустрију, из ђубрета прикупљеног из домова. Прикупљање костију из мензи и хотела дало је већ добре резултате. Исто тако би било корисно да се одвајање отпадака, који се могу употребити у индустрији, врши у самим домовима — у посебним кантама. На тај начин могле би се прикупити знатне количине старе хартије, костију, крпа, лимених кутија од масти за обућу. Корпе од прућа или дрвета могле би за ту сврху да замене металне канте. У свим београдским домовима леже кутије или омоти амбалаже од картона, старе новине, флашице од лекова и низ никоме потребних отпадака који само уносе неред у кућу. Међутим, ти отпаци би могли да допринесу живљем раду неке фабрике којој недостаје материјал — од њих би се могла израђивати нова и корисна роба. Према томе, неискоришћених услова за прикупљање разноразних отпадака у Београду има довољно. Треба му само приступити енергичније и организованије.

Прикупљање отпадака треба и даље вршити административно повезано, јер то омогућује најбољу евиденцију расположивих количина и њихову планску расподелу. Али је неопходно потребно преко основних организација Народног фронта у прикупљању ангажовати што шире масе грађана. Акције Народног фронта на прикупљању Унриних конзерви, текстилних отпадака и старог гвожђа дале су добре резултате. Међутим, акције прикупљања разних отпадака треба да буду део редовног и систематског рада чланова организација Народног фронта, којима би руководила Привредна секција Извршног одбора Народног фронта Србије и одређивала шта је у које време од приоритетне важности за прикупљање. Помоћу јаког руководства акције прикупљања отпадака биће много ефикасније него што је то било до сада. Само на тај начин, пуним ангажовањем грађана, моћи ће прикупљање отпадака за индустрију да пружи потпуне резултате, моћи ће да се спроведе најдоследнија штедња материјала и да се у пуној мери користе сви извори сировина којима располажемо.

Необично је важно вршити редовно испитивање нових могућности коришћења отпадака. Требало би да за ту сврху постоји неко посебно тело. Не би се смело догодити, као са Унриним конзервама, које леже зарђале на празним плацевима, да се скупљају отпаци пре него што је ико начисто за чега се могу употребити.

Исто тако, треба убрзати расподелу прикупљених отпадака. То ће се умногоме постићи уређењем нове зграде предузећа Отпад, у којој ће се вршити сортирање отпадака, рајсовање крпа и враћање текстилних отпадака у првобитни облик. Ту ће се добијати извесни готови артикли — пуцвал, за брисање и кројачка вата. Предузеће ће бити снабдевено најмодернијим машинама за трешење и прање крпа, које су фабрике до сада морале саме да чисте и да припремају за прераду. Тиме ће се убрзати производња и смањити трошкови. Међутим, у магацинима Отпада не би ни сада смело да лежи 200 вагона крпа, чекајући на употребу у производњи хартије, док у текстилном предузећу „Сремски одреди" раде рад јер недостаје крпа за израду шајака. Изгледа нелогично и непотребно одуговлачење да локална предузећа предају своје отпатке Отпаду где се прокњиже па их, затим, друга локална предузећа откупљују и плаћају. Треба настојати да се локална индустриска предузећа снабдевају што више из локалних извора и у томе правцу организовати правилну расподелу отпадака.

За сада не постоји никаква специјална уредба која би одређивала државним предузећима обавезну предају свих индустриских отпадака. Службеници Отпада врше откуп отпадака само на бази убеђивања. То је дало широке могућности промућурним приватним трговцима да развију шпекулацију купопродајом отпадака. Државна предузећа, наиме, морају да откупљују отпатке по одређеној цени. Приватници дају више а предузећима, која располажу отпацима, често је важније да остваре већу добит него да сузбијају шпекулацију. Приватни трговци су развили обимну шпекулацију гвожђем које купују у ливницама замењујући га за гус. Таквом пословању шпекуланата, који су нашли једно од последњих уточишта у трговању отпацима, треба најенергичније стати на пут, јер оно с једне стране обогаћује разне прљаве елементе, а с друге стране уноси пометњу у прикупљање и правилну расподелу отпадака. На откупним органима и грађанима је да правилним и експедитивним прикупљањем, расподелом и употребом униште могућност просперирања шпекуланата и на овоме пољу.

ДОБАР САОБРАЋАЈ УСЛОВ ЈЕ ЗА РАЗВОЈ ИНДУСТРИЈЕ

У БЕОГРАДУ НЕМА ДОВОЉНО

калдрмциских радника

Грађевинско предузеће „Пут" организовало је течај за оспособљавање стручних калдрмција. Течај посећује 26 неквалификованих радника који се оспособљавају за полуквалификовани рад калдрмциске струке. Настава је отпочела 13 јануара, а трајаће пет месеци. Практична обука, којом руководе најбољи калдрмциски мајстори, састоји се од упутстава о зидању ситне и крупне коцке, турске калдрме и асфалтирања. Течајци се практично упознају са грађењем разних врста подлога и са свим што спада у ниску градњу. Теоретска настава састоји се из математике, познавања грађевинског материјала и грађевинских конструкција. Инжењери градског предузећа »Пут« улажу много напора у редовно одржавање теоретске наставе и напредак течајаца.

Стручни течајеви за оспособљавање калдрмција добијају нарочити значај ако се узме у обзир да калдрмција има мање од свих радника зидарске струке, а потреба за њима је огромна, јер треба изградити путеве кроз беспућа читаве наше земље. Само у Београду имаће калдрмције пуне руке посла на радовима ниске градње у новом делу града. Стога би било потребно обухватити течајевима за калдрмције много већи број неквалификованих радника. Они би имали доцније могућности за даљи напредак јер се, на пример, радници који су прошле године посећивали течај за квалификоване калдрмције оспособљавају сада већ за пословође.

Градско предузеће »Пут« ступило је у везу са Градским одбором Народне омладине да би заинтересовало за калдрмциску струку неквалификоване раднике-омладинце којих има преко две стотине у Београду. Ма да је обећао да ће послати на калдрмциски течај око 50 омладинаца, Градски одбор Народне омладине није учинио ништа по овом питању, изговарајући се да су омладинци заинтересовани за рад у фабрикама металне и текстилне струке.

Тачно је да су нашим фабрикама потребни нови радни кадрови, али не треба заборавити да је добар саобраћај један од услова без којих се не може замислити напредак индустрије. Саобраћај се пак не може развити без разгранатих и добрих путева. Стога нови кадрови калдрмциске струке од огромне важности за извршење нашег Плана. Радници калдрмциске струке имаће у будућности широко поље рада, те треба посветити пуну пажњу њиховом стручном уздизању.

У ИНТЕРЕСУ ЗДРАВЉА ГРАЂАНА

Бесправно трговање месом мора се искоренити

Неконтролисана продаја меса и меснатих производа редовна је појава у Београду, иако се против ње боре народне власти. Појединци у унутрашњости кољу оболелу стоку или живину и доносе на београдско тржиште. Исто тако, често се продаје на »црној берзи« месо од већ угинуле стоке. Органи санитарне инспекције су у више махова запазили да се у Београду продавала угинула или пред смрт приклана живина, која је боловала од кокошје куге и колере. Они су тако ће наишли на случајеве да су извесни шпекуланти из Војводине доносили на београдске пијаце прасад из којих нису била извађена црева да би биле тежа на вази. У таквим прасцима је настајало киселе врење јер су бактерије пробијале из црева у месо па су им чак и бутови имали задах. Кобасице које се продају, »испод тезге« обично су нестручно припремљене, а није ретка појава да су чак и фалсификоване. Та месната роба се доноси у прљавим судовима, а продаје по тротоарима и разноразним буџацима, што скривеније од контроле. Укратко, од 2.962 килограма меса и меснатих производа, заплењених у децембру, санитарне власти морале су предати кафилерији 1.137 килограма као неупотребљиво за људску исхрану и опасно по здравље грађана. Ова чињеница сведочи колико је штетно по грађане да купују месо које није прегледао ветеринар.

Познато је да су, у интересу здравља грађана, народне власти забраниле продају свежег меса и заклане живине као и свих врста кобасица. Допуштена је слободна продаја масти, суве сланине, сувог меса и чварака, али под условом да продавац има уверење свог месног одбора да ти производи потичу од здраве животиње и да их подвргне ветеринарској контроли при управи пијаце у Београду. Поред тога, продавци морају робу излагати продаји на тезгама које су за то одређене на свакој пијаци. Ако меснати производи не одговарају овим условима, они се заплењују, а ако су штетни по људско здравље њихови продавци се и кажњавају.

Сви ови кораци народних власти, међутим, довешће до потпуног решења овог тешког проблема заштите народног здравља у Београду само ако и грађани заузму правилан став и ако допринесу искорењивању шпекулације месом и меснатим прерађевинама по кућама, где је готово немогуће ухватити шпекуланте. Они морају већ једном да схвате колико наносе штете себи и својој породици куповином меса у бесправној продаји и да ураде све што је у њиховој моћи за њено искорењивање.

Организовање хигијенских и здравствених течајева

Санитарне власти су, ради побољшања хигијенских услова у локалима ,организовале по свим рејонима течајеве за особље које по њима ради, а нарочито за раднике и намештенике запослене у производњи животних намирница. До сада је организовано 8 оваквих течајева, од којих су неки и завршили рад. Течајевима су обухваћени радници разних струка: фризери, посластичари, козметичари итд. Половином фебруара почеће да ради још известан број течајева за стицање знања из области хигијене.

Синдикалне подружнице дужне су да санитарним властима пруже већу помоћ у организовању и одржавању ових течајева.

★ ЖИВОТ И РАДУ СССР ★

ДЕПУТАТИ Градског Совјета

У граду Подољску, близу Москве, извршени су пре кратког времена, као и у свим градовима РСФСР, избори депутата Градског совјета. Изабрано је 215 депутата — најистакнутијих и најзаслужнијих становника Подољска. Доносимо изјаве четворице депутата.

М. В. Васиљев, радник фабрика алатних машина рекао је:

— Неописиво је радосно узбуђење које сам осетио сазнавши да сам кандидован за депутата Градског совјета. Велика је то част. Она је пала у део мени, обичном раднику, коме је тек после доласка совјетске власти омогућено да ради у атмосфери радости, залагања за опште добро и процват.

Ја настојим да радим што боље, стахановски. Стижем да дам за један дан продукцију, за коју су предвиђена два дана. Још пре завршетка 1947 године извршио сам план за 1948. На позив трудбеника Лењинграда цела Совјетска земља бори се за извршење Петогодишњег плана у току четири године, а ја се надам да ћу своју пјатиљетку завршити за три године, тако да ћу већ крајем 1948 постићи норму предвиђену за 1950.

Уочи избора за месне совјете наш завод добио је једну хитну наруџбину. Имали смо врло много посла. Међутим, ја сам се разболео и лекар ми је саветовао да напустим посао и да узмем „билтен" (тако се код нас зове болесничка листа, на основу које се раднику исплаћује за време болести његова зарада — из Фонда социјалног осигурања). Али ја сам остао на послу све док задатак није извршен.

Дубоко ми се урезао у душу сусрет са бирачима. Они су ми ставили у задатак да се као депутат заложим за организовање аутобуског саобраћаја између центра града и радничког насеља. Учинићу све да остварим овај захтев мојих бирача и да најпредан ије радим на задовољењу њихових потреба. Ма да не располажем искуством у погледу депутатског рада, ни најмање не страхујем од свог задатка, јер знам да је у нашој Совјетској земљи радном човеку све приступачно. Убеђен сам да ћу кроз кратко време моћи да с поносом изјавим мојим бирачима да успешно и корисно вршим своје депутатске дужности.

Д. Ј. Химочко, директор фабрике шамота, рекао је следеће:

— Изабран сам за депутата у 159-ом округу, у који улази један део заводског насеља — реч је о заводу, чији сам директор већ девет година. Бирачи ме добро познају, као и ја бираче. На предизборном скупу становници насеља изложили су ми врло исцрпно своје потребе. Међу најважније потребе насеља спада побољшање снабдевања водом. Изградња станова такође је у средишту пажње.

Срећан сам што ће ове жеље мојих бирача бити задовољене. Министарство, у чијем се делокругу рада налази наш завод, доделило је средства која ће омогућити да се питање снабдевања водом најповољније реши. Идућих месеци биће завршено подизање великог станбеног објекта, а затим ће се приступити изградњи још једне зграде. Десетине радничких породица добиће нове, удобне станове.

Пошто сам инжењер-технолог, тежићу да ми се у Градском совјету повери надзор над предузећима месне индустрије. Моћи ћу да помогнем тим предузећима и саветом, и практичним радом. Само се по себи разуме да ћу одржавати најактивнији додир са бирачима и да ћу их информисати о раду совјета. Учинићу све да оправдам поверење мојих бирача.

Нови депутат Подољског градског совјета И. В. Кочеткова, домаћица, рекла је ово:

— Моја породица броји осам чланова. Муж ми је погинуо у рату. Од тог времена васпитање деце и старање о породици искључиво су у мојим рукама, као и цело домаћинство. А нисам ни млада — имам већ 47 година.

Па ипак налазим времена за јавни рад. Државни, друштвени задаци за мене су увек на првом месту. Ја се не затварам само у круг своје породице, већ активно радим на решавању многих задатака мога рејона, а врло често — и на решавању општеградских задатака. Ово чини мој живот значајнијим, интересантнијим, садржајнијим. Неизмерно сам задовољна кад чујем да је моја делатност користила људима, а тиме — Совјетској земљи.

У годинама рата активно сам учествовала у раду Комисије за потпомагање породица погинулих бораца Совјетске армије и инвалида који су се вратили са фронта. Касније сам изабрана за претседника уличног комитета, чиме је обим мојих дужности повећан. Много сам радила на што бољем уређењу водоводне мреже и на засађивању зеленила.

Сазнавши да сам изабрана за депутата Градског совјета, била сам дирнута до суза. Свесрдно сам захвалила мојим бирачима на поверењу и обећала им да ћу радити још оданије.

Вођа совјетског народа Владимир Илић Лењин говорио је да свака куварица мора научити да управља државом. Ове речи обистиниле су се у мојој судбини. Ја, обична руска жена, домаћица, куварица — постала сам депутат. Хвала на томе нашој совјетској власти и Комунистичкој партији!

Н. И. Маштаков, депутат Подољског градског совјета, хирург:

— Изабран сам по други пут за депутата Градског совјета. У прошлој сесији било ми је поверено да руководим Комисијом за заштиту народног здравља. Сада су могућности за рад ове Комисије веома повољне: Градски совјет има четриаест депутата — лекара. Сви су они одлични стручњаци и вредни јавни радници. Ови лекари чиниће језгро нове комисије, сарађујући са другим депутатима и активом из редова подољског становништва. Кроз најкраће време ми ћемо разрадити план целокупне наше делатности, обухвативши њиме медицински надзор над децом, хигијенско уређење града, указивање што боље помоћи породиљама итд.

Као лекар, ја ћу много радити на општекултурном и стручном пољу. Држаћу предавања са политичким, културним и медицинским темама. Овај додир са бирачима биће од велике користи и за мене, као депутата, и за грађане. Непрекидан и активан додир са бирачима чини основ успеха делатности сваког депутата.

Са добровољних радова

На радилишта често излази већи број радника него што има алата.

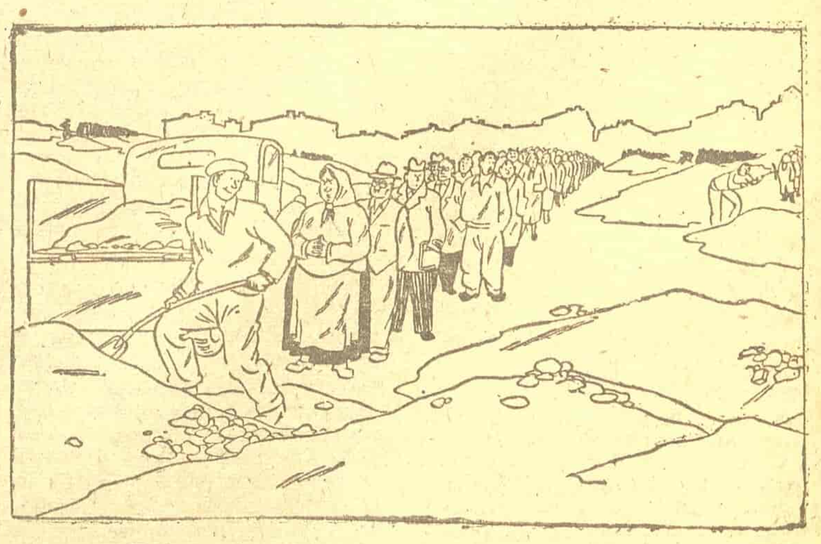

— Пожури, друже, па дај и нама алат да мало радимо!

КУЛТУРНИ ЖИВОТ

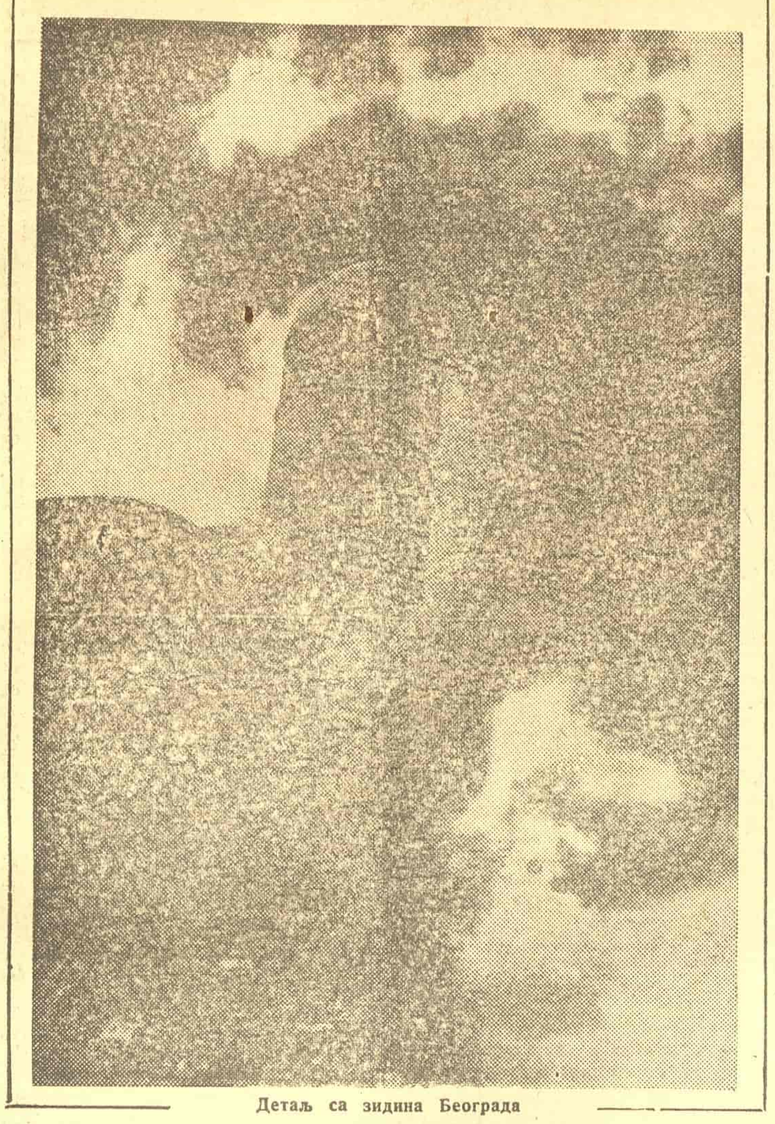

Детаљ са зидина Београда

Старање о културним и научним споменицима у нашем граду

Београд је због свога географ ског положаја од давнина био град кроз који су пролазиле војске освајача, остајале извесно време у њему и одлазиле, потиснуте у борби наших народа за слободу. У њему су, мењајући се владали и римски патрицији, и хунске војсковође, и турске паше и српски и југословенски краљеви. Почевши од окитачких племена, па све до најскоријих дана када је фашистички освајач, у намери да освоји цео свет, продро у наш град, све те најезде остављале су трагове својих недела. Зидине нашег града, његови тргови, улице и куће садрже у себи читав низ важних историских споменика. Већина тих споменика прошлости није ничим обележена.

Осим тога, поред некадашње непланске изградње Београда и културни споменици су постављени неплански, по вољи појединаца. Тако, данас имамо на Калемегдану, уз споменике књижевницима и песницима, који су своје перо ставили у службу народа и таквих споменика, којима није ту место. Као пример навешћемо споменик Кости Таушановићу који је био велики финансијер, оснивач разних банака и новчаних заводе за што боље искоришћавање радног човека и коме су пријатељи-капиталисти подигли тај споменик у знак захвалности за његово вешто „пословање". Несумњиво је да те и такве заслуге не могу да ставе бисту Косте Таушановића поред споменика Ђури Јакшићу, Доситеју Обрадовићу и другим великим књижевницима, научницима и песницима.

Наша најновија историја обилује значајним догађајима из велике борбе наших народа против фашистичких освајача, из борбе за бољи живот радног човека. Одељењу за културу и уметност ИОНО-а поверена је дужност старања о споменицима. Оно ће, поред тога што ће унети известан ред у старе споменике, сачувати их од пропадања и уклонити сувишне, обележити споменплочама места на којима су се десили важни догађаји из времена народноослободилачке борбе, истаћи моменте из те борбе, као и забележити имена бораца који су или дали своје животе на тим местима, или успели да се ишчупају из руку непријатеља.

У пројекту је да се обележи вешање родољуба на Теразијама. То место и догађај, којих се сећа сваки Београђанин који је дане окупације провео у нашем граду, биће обележено спомен-плочом. Плоча ће бити узидана у тротоар, негде у близини места где су били обешени храбри борци. Она ће светлити и данању и ноћу у спомен на људе који су пали у борби против окупатора.

Обележиће се и место код болнице у Видинској улици, на коме је друг Александар Ранковић успео да се истргне из руку непријатеља када је био ухваћен и поведен у затвор.

Свима нам је у сећању крвави догађај који се десио 8 септембра 1939 године у Кошутњаку. Изишли су тада радници, студентска омладина и чиновници да са својим породицама проведу дан у природи, на ваздуху и сунцу. Њихов одмор је био прекинут пуцњима. Разлетао се јаук и три друга су пала. То су жандармі добили наређење да пуцају у масе, јер се њиховим „газдама" није свиђао тај слободарски излет. Место где су пале невине жртве биће такође обележено спомен-плочом.

Сећамо се штампарија у Крајинској улици и на Топчидерском Брду. У њима је Комунистичка партија Југославије у оно време, када је окупатор био у земљи, када се није смело ни из кућа излазити, штампала своје прогласе, слала у народ речи охрабрења. И на те куће ће се поставити спомен-плоче у сећање на та жаришта слободе.

Многа и многа места постоје у Београду која треба обележити, многи стари споменици које треба обновити и сачувати од квара. Треба одати признање онима који су се борили и онима који су дали своје животе за отаџбину. Треба одати признање књижевницима и песницима који су својим пером без страха шибали самовољу негдашњих владајућих клика. Да би један град имао изглед велеграда, треба обратити пажњу на његове културне споменике, јер се његова култура, поред осталог, огледа и у културним споменицима.

БЕОГРАДСКО ДРАМСКО ПОЗОРИШТЕ

спрема премијеру „Младост отаца"

Изгледа да се некада на позоришну уметност није много обраћала пажња када се дозволило да Београд годинама остане само са два позоришта. Истина, тада је само известан слој људи ишао у позориште, док је за широке народне масе оно било неприступачно, тако да се тај недостатак није осећао.

Данас, међутим само једно позориште у Београду није у могућности да задовољи потребе свих грађана. Зато је на седници Извршног одбора, од 12 августа прошле године, решено да се оснује Београдско драмско позориште. Београдско драмско позориште је већ после неколико дана отпочело да се организује. Додељене су му просторије бивше библиотеке Трећег рејона који се састоје из једне велике собе. У тој једној просторији требало је организовати рад драмске трупе, држати кулисе, направити канцеларију за управника. Тешкоће су биле, заиста, велике.

Али особље Београдског драмског позоришта, на челу са управником Обрадом Недовићем, бившим помоћником директора драме Народног позоришта, уметницима, економом и реквизитером, успело је заједничким залагањем да савлада многе тешкоће. Та једна просторија подељена је грубим платном на два дела. Један део је претворен у канцеларију, а други, већи, у салу за пробе. Платно је стављено зато да би била боља акустика. Поред тога, и са ложењем је тешко ишло. Али све те тешкоће су лако подношене, јер се знало да су привременог карактера.

Наиме, Београдско драмско позориште ће имати своје просторије у Дому културе Четвртог рејона који је требало да буде завршен почетком јануара, али су наишле неке техничке сметње, тако да ће радови бити завршени почетком марта. У свој новој згради Драмско позориште ће имати све удобности — велику салу са 650 места, све потребне просторије за гардеробу, свлачионице и друго.

Али, и поред тешких услова у којима је Драмско позориште отпочело своје делање, оно је вредно радило. Крајем фебруара оно ће изићи пред публику са премијером „Младост отаца" од Горбатова, у режиаи Пеције Петровића. Премијера ће се одржати у Народном позоришту, које је, и поред свог обимног рада, успело да омогући да се пробе пред премијеру одржавају у њему. Чак ће и неки декори бити израђени у радионицама Народног позоришта.

Убрзо после комада „Младост отаца" Београдско драмско позориште ће дати „Прст пред носом" од хрватског књижевника Јоже Хорвата, у режији Владете Драгутиновића.

Позоришни ансамбл је претежно омладински, састављен од свршених ученика Драмског студија. Поред омладине има и неколико старијих уметника, који су дошли из унутрашњости, и неколико из Народног позоришта.

За почетак сезоне, тј. када позориште буде смештено у своје просторије, биће спремљено шест комада, тако да ће одмах моћи да се састави репертоар за целу недељу.

Београдско драмско позориште ће имати широко поље рада, с обзиром да ће његове просторије бити у Четвртом рејону, скоро на периферији, где је настањен раднички свет Београда. Оно ће имати велики задатак: да међу грађанима удаљених крајева Београда развија љубав за позоришном уметношћу и да им пружи прилику да у њој уживају.

Књижевни преглед

Бранимир Ћосић: „ПОКОШЕНО ПОЉЕ"

(Издање „Просвете' Београд 1947)

Прозно дело Бранимира Ћосића остало је недовршено. Писац је умро и сувише млад, у тридесетој години живота (1934), а да би могао дати потпуна зрела и уметнички довршена прозна дела, за која у данашње доба није довољна само извесна снага приповедачког талента, који је Ћосић несумњиво имао, него и изграђен идејни став према животној и друштвеној стварности. Ћосић је настојао да тај став изгради, да се, да тако кажем, идеолошки пробије. После застрањивања у филозофско-метафизичком правцу (у роману Два царства), он је нашао свој пут у постављању друштвене проблематике. Тематски, Ћосић је већ прилично рано осетио да је његово право врело књижевног стварања у сликању београдског друштвеног живота; само док је то у првом роману Врзино коло чинио још доста површно, дотле је у последњем свом делу, Покошено поље, учинио с јаким напором да захвати што дубље у глиб живота крупне београдске буржоазије. На том књижевном путу збирка приповедака Као протекле воде (1933) значи у његову писању прелом, јер њоме свесно обележава почетак новог, идејно продубљеног односа према друштвеној стварности. Исте године изишло му је и Покошено поље, дело писано у болести, која га је гонила на грозничаво стварање и на отимање од смрти. Није јој се отео: она је дошла крајем јануара 1934, три месеца пошто му је објављен роман Покошено поље, најбоље што је остало у његову књижевном наслеђу.

Покошено поље има два дела: први је роман једне генерације под окупацијом (Читава једна младост), други је слика београдског поратног друштва (Силе). У првом делу, који има доста аутобиографских црта, насликан је живот дечака Ненада Бајкића и његових вршњака од почетка рата 1914 године па до „Ослобођења" 1918 године: ту је прво бомбардовање Београда, па бежање према Нишу и живот у њему, а онда године робовања и гладовања у окупираном Београду. То је заиста хроника живота једне младости, писана руком која је умела да истакне драматске моменте, да у причање унесе топлине, тако да ти делови романа Покошено поље спадају у оно што је највише надахнуто у читавом књижевном стварању Ћосићеву. Писац је већ у то доба окупације запазио неке људе који се продају као слуге окупатора, а који ће изронити опет после окупације у новој држави као носиоци трговачке и политичке коњуктуре (такав лик је, поред других, Шуњевић). Ненад Бајкић ушао је у нову стварност с прераним, старомладачким сазнањима, с извесном горчином у срцу и с осетљивом савешћу за друштвену правду.

Други део романа нема тако јединствен, приповедачки целовит карактер као први део. Амбиције пишчеве овде су много шире: он не жели да да само животну судбину новинара Ненада Бајкића, него широку слику живота београдске крупне буржоазије у поратно доба. Он хоће да прикаже оне силе које су загосподариле читавим друштвеним системом, да прикаже оно гамизање и провлачење финансијског капитала, који осваја фабрике и банке, господари штампом, одређује политику владајућих партија, поробљава и привредно уништава сељака, засужњује малог човека, чиновника, новинара, интелектуалца, одузима му савест, упропашћује породицу, речју, ствара од друштва џунглу (како се жали једна упропашћена личност, новинар Андреја), у којој могу да просперишу типови као Мајсторовићи, Бурмази, Распоповићи, Деспотовићи и други (њихова имена већ казују њихову карактеристику). Све оне моралне и друштвене наказности у животу крупне београдске буржоазије, у доба њене пуне владавине, — огледају се у овом роману, насталом у доба александровске диктатуре као протест, побуна и — пуцањ у празно! Читаво оно врзино коло, беспуће, на коме се налазио друштвени живот и политичко мешетарење грађанских партија, огледа се у овом роману, у коме насиље, бесправље и безакоље побеђује, у коме обесправљени људи постају жртве насилника, циника, корупционаша, моралних пропалица и убица. Пуцањ Ненада Бајкића у часу нервне напетости и превршене неправде доводи га на оптуженичку клупу, на којој треба да седе они којима људски живот није светиња, који исцрпљују и поробљавају милионе суграђана, праве берзанске махинације с Ратном штетом, отимају сељаку још зелено жито на њиви, не познају никаквих ограничења и скрупула на путу личног богаћења и уживања. Читава та и таква предратна Југославија — то је једно велико покошено поље, с којег су жетву убрали владајући, на челу с династијом.

Има ли излаза из тог врзиног кола, из тог беспутног мрака џунгле? То је основно питање које поставља главни јунак, а с њиме и писац. Одговор је негативан. До таквог решења дошао је писац супротставивши мрачним силама капиталиста — „трагично индивидуалну свест и савест" Ненада Бајкића. Значи, Ћосић је поставио читаву ствар индивидуалистички, управо на типичан начин како је некада наш (и страни, такође) напредан грађански писац супротстављао организованој моћи капитала — немоћне, индивидуалне побуне интелектуалаца, осамљеног интелигента. Писац није истакао оне друштвене снаге које ће коначно ликвидирати не само Деспотовиће, Распоповиће, Мајсторовиће и Бурмазе и остале паразите, него читав експлоататорски друштвени систем с његовим политичарима, фабрикантима, банкарима, зеленашима, проданим новинарима и др.

Ту колективну друштвену снагу маса радног народа, која ће срушити један дотрајао политички и друштвени систем, Бранимир Ћосић је тек у великој даљини наслућивао. „Он још није знао тачно — размишља његов јунак — али је наслућивао да мора бити људи у којима тињају насупрот сили новца и корупције — силе побуне. Успаване силе вековног отпора потлачених. Силе које су једног дана плануле у једном сељачком устанку црвеном светлошћу запаљених турских ханова. Силе пригњечене, спетљане и везане, силе заваране, силе загушене лажима, опсеном, другим силама..." С тим друштвеним снагама одоздо главни јунак Ћосићев још није повезан, оне у овом роману не делују.

Заједно с Ненадом Бајкићем писац износи тек протест против друштвених неправди. Он то чини с толико грађанске храбрости, с колико је то чинио мало који писац наше грађанске књижевности између два рата. Он још није имао довољно времена да се идеолошки и уметнички изгради, није умео да идејно продуби своје дело. Исто тако и уметнички, Покошено поље остало је тек први отисак, без печата уметничке зрелости. Но при свему томе, оно претставља, по речима Елија Финција, писца предговора, „једну озбиљну и импозантну књижевну творевину, једно од најпозитивнијих, најбоље усмерених остварења, у области романа, у нашој књижевности између два рата."

У предговору Финцијеву уверљиво је изложен књижевни развитак Б. Ћосића.

К. ГЕОРГИЈЕВИЋ

Филм „СТЕЊКА РАЗИН"

У филму „Стењка Разин" говори се о вођи козачко-сељачких побуна у седамнаестом веку, јунаку многих руских народних песама, Степану - Стењки Разину.

Економски положај Русије средином седамнаестог века био је тежак. Све већи намети које је водила царска влада пали су углавном на леђа сиромашног дела становништва. Стога имамо у то време читав низ градских и сељачких буна.

60-тих година седамнаестог века почеле су побуне и устанци, и међу сиромашним козацима и сељацима на Дону. Једној од тих буна стао је на чело атаман Стењка Разин.

Са одредом сиромашних козака он прелази са Дона на Волгу, где напада неколико бродова са царском и бојарском робом и ослобађа са њих оковане робијаше. Његов одред се све више повећава и он већ са неколико хиљада козака одлази према перзиским обалама.

После две године Разин се враћа у Русију, на Волгу. Сиротиња га свуда одушевљено дочекује, са свих страна долазе му одбегли сељаци кметови. Разин је од самог почетка иступао као непријатељ бојара, војвода, племића, као заступник сиротиње. Устанак се шири са обе стране Волге. Разинови људи ишли су по селима и градовима и позивали народ на устанак. У својим посланицама Разин се обраћао не само Русима, него и Татарима, Чувашима и другим потлаћеним народима царске Русије.

Успеси Разина и брзо ширење сељачког устанка изазвали су велику узнемиреност у Москви. Била је послана велика војска ради угушења тог устанка. После дуге борбе војска Разина била је потучена и он се повукао на Дон. Богати козаци, који су били противу њега, издају га цару. Али и после Разиновог пораза сељачки устанци још дуго су трајали, букнули би час овде, час онде.

Сви ти сељачки ратови и устанци, како у Европи тако и у Русији, претстављали су борбу сељака и кметова против феудалног угњетавања. Али они су били неорганизовани, стихијски раздробљени и то је омогућавало властодршцима да угушују устанке један за другим.

...Разинова глава пада под секиром целата уз громке јецаје народа, за који се он борио и који га је волео. Стењка Разин био је оличење борбених, слободарских снага руског народа. Племенитост душе, доброта, вера у људе и спремност да до краја жртвује себе за добро — других — то су одлике тог народног јунака, чије

Сцена из филма „Стењка Разин"

је име дуго живело у успомени руског народа и потстицало га у његовој вековној борби за слободу.

Успомена на храброг атамана Степана Разина сачувала се у многобројним народним руским песмама и његов снажан лик надахнуо је многе руске уметнике — песнике, књижевнике, музичаре и филмске раднике — да стварају дела о њему.

НЕДЕЉНИ ПРОГРАМ КОЛАРЧЕВОГ НАРОДНОГ УНИВЕРЗИТЕТА

ОД 9 ДО 15 ФЕБРУАРА

Понедељак, 9 фебруара у 18,15 часова: Др. Бошко Милијић, лекар Државног завода за социјално осигурање о теми: **О професионалним болестима.** Са пројекцијама.

Уторак, 10 фебруара у 18,15 часова: читаће се предавање Др. Синише Станковића, професора универзитета о теми **Порекло и развитак човека.** Уз предавање ће бити приказан совјетски културно-научни тонфилм **Човек и мајмуни.**

У 20.00 часова: Пословница за културно - уметничке приредбе Комитета за културу и уметност ФНРЈ: **Симфониски концерт Београдске филхармоније.** Диригент Алфред Менделсон (Букурешт).

Среда, 11 фебруара у 18,15 часова: Др. Риста Петровић, лекар Државног завода за социјално осигурање о теми **О дужностима и правима чланова социјалног осигурања у здравственој заштити.**

Четвртак, 12 фебруара у 18,15 часова: Милан Богдановић, професор универзитета о теми **О Радоју Домановићу.** Поводом 75-годишњице рођења Радоја Домановића.

У 20,00 часова: Удружење позоришних уметника и трудбеника Србије: **Концертно извођење опера.** Диригент Крешимир Барановић.

Петак, 13 фебруара у 18,15 часова: Политичко предавање Народног фронта Београда.

У 20,00 часова: **Симфониски концерт радио Београда.** Диригент Крешимир Барановић, солиста (клавир) Антонија Гајгер-Ајнхорн.

Субота, 14 фебруара у 19,00 часова: Културно - просветно друштво Македонаца у Београду: **Вече македонских песама и игара.** У корист помоћи грчком народу.

Недеља, 15 фебруара у 11,00 часова: **Концерт народне музике за омладину.**

Нове књиге

А. Љапин: **Социјалистичка организација друштвеног рада,** издање „Културе", Београд 1947, ћирилицом, страна 61, цена 7 динара.

Кардељ - Кидрич: **Задаци наше локалне привреде и комуналног газдинства. О економици локалне привреде,** издање „Културе", Београд 1947, ћирилицом, страна 311, цена 58 динара.

Марк Твен: **Јенки на двору краља Артура,** издање Хумористичне библиотеке „Јежа", ћирилицом, страна 449, цена 75 динара.

Стеван Ликок: **Јунак у пеленгирима,** издање Мале библиотеке „Јежа", ћирилицом, страна 101, цена 15 динара.

Ото Бихаљи-Мерин: **До виђења у октобру,** издање „Просвете", Београд 1947, ћирилицом, страна 518, цена 85 динара.

Пуштена је у продају 36 свеска „ПОЛИТИЧКЕ БИБЛИОТЕКЕ" СТ. СТОЈИЉКОВИЋ

Нова Бугарска на путу демократије

Цена свесци је 4.— динара. Књижари и ревизори имају 20 од сто попуста. — Поруџбине слати на поштански фах број 53, Београд.

★★

15 фебруара излази из штампе 37 свеска „ПОЛИТИЧКЕ БИБЛИОТЕКЕ"

Геополитичко „образложење" америчког експанзионизма

★★

Одговорни уредник „ПОЛИТИЧКЕ БИБЛИОТЕКЕ" Танасије Младеновић

Београд — декор уметничког филма

КАЛЕМЕГДАН — ОКВИР ПОЈЕДИНИХ СЦЕНА

НА БЕДЕМИМА КАЛЕМЕГДАНСКОГ ГРАДА

Завршавају се спољна снимања уметничког филма „Као плима", који приказује илегалан рад и пожртвованост напредне омладине у првој години окупације

Није могао ни хтео наш град дуго да носи мрске бразготине рата и разарања. Грађани су његови направили ред на својим улицама. „Ударни дани" изводили су читаве мрављаке. Остаци рушевина претварали су се у блокове сложених цигала. На рашчишћеним површинама зазеленила се нова трава. Стругани су и брисани окупаторови знаци и натписи. Са појмљивом жестином уклањано је све што је опомињало на четири године патње.

И сви грађани Београда били су задовољни тим брзим преображајем. Али не и колектив „Авала" — филма, који је почињао снимање уметничког филма „Као плима" чија се радња развија у Београду, у првој години окупације.

Нагло уређење града брисало је „дивне документе", ударнички рад добровољних радника уклањао је „добре" рушевине. (Заиста, једино посматрана из ове перспективе рушевина у рођеном граду може да буде добра!)

Почели су да ничу натписи: „Гранап", „Гратекс"... Рејонске задруге — као печурке...

Фасаде су се „умивале", излози пунили.

Град је бујао у свом развоју и измицао се снимањима. Требало га је ловити. А требало је и заклањати и тражити места погодна за снимање.

Блага зима помогла је колективу „Авала" - филма. Сцене неснимљене у току јесени снимане су за време лепих зимских дана. Тако су преостале рушевине и још неуређени кутови града ипак одиграли своју улогу и послужили као декор филмској фабули, пре офанзива радних грађана, које су сад већ у току.

Ових дана снимљене су последње спољне сцене.

*

Тако је Београд послужио као декор за уметнички филм. Тако су Београђани имали прилике да прате снимање, а једним делом и да га помогну статирањем.

Али, док су се Београђани-статисти радо одазивали овој дужности и заиста пружили праву помоћ овом колективу „младих" (јер су скоро сви чланови екипе млађи од тридесет година), дотле се Београђани-посматрачи нису добро показали.

Потпуно је појмљиво да је снимање филма занимљиво и сасвим ново за нашу средину, али је ипак немогуће оправдати оне који су претрчавали у блокираним улицама, вирили иза капија и тискали се око рефлектора и камере, ометајући рад.

Наши радници на филмском послу тек израстају, за њих снимања значе озбиљан и тежак посао. Зато се поједини Београђани нису показали на висини. Нису умели да цене тај труд и да га прате из дозвољене даљине.

Неће се, свакако, поновити све ове непријатности и немила искуства за време спољних снимања овог првог филма у Београду. Шта више, биће све бројнији примери залагања за успех снимања, као што их је заиста било и овога пута. Они дирљиво сведоче да грађани нашега града, који су својим старањем обухватили све у Београду и домаћински воде рачуна о свему, нису, ето, мимоишли ни ово снимање, ма како то за њих било необично и живо.

Приликом филмовања немачке параде, поводом објављивања рата Совјетском Савезу, сценографи филма су били принуђени да заклоне травњак иза палате „Албанија". Импровизована је произвољна рушевина, пошто декор и не би био нарочито видљив у дубокој перспективи улице Кнеза Михајла.

Међутим, један од Београђана, дотрчао је у предузеће „Авала"-филма, чим је видео постављен декор:

— Ево, имам аутентичну фотографију тога угла из 1941 године... Овако је то изгледало...

Исто тако, на више места у Београду снимано је спаљивање новина, које су писале у фашистичком духу.

Желећи да потпомогне аутентичности материјала у филму, један Београђанин је донео „Правду" од 6 априла 1941 године.

Била је редовна појава да се грађани, из улица у којима се снимало, одазивају са много готовости и усрдности на молбе људи из екипе. Они су журили да донесу зејтина, како би се намазали шлемови „Немаца", посуђивали су кофе да се полива асфалт, доносили ситне потребе за допуњавање декора и увек били спремни да помогну у било чему.

Помало комичне сцене давале су живост овом београдском догађају и остале су да се препричавају по суседству као анегдоте.

Тако, приликом снимања у Љубботинској улици, кад су три „Немца", у пуној ратној спреми, снимани, с улице, како продиру у једно двориште, жена, која је стајала у дворишту, видећи „Немца", узвикнула је:

— Јој, куку мене!

... и побегла у кућу.

И замишљени писмоноша, међутим, загледан у адресе писама које је носио, наишао је на сцену гоњења од стране Специјалне полиције. Кад је опазио човека са револвером, како јури, потрпао је писма у торбу, па је и сам пожурио да се „спасе" бежањем, заједно са омладинцима — илегалцима.

*

Многе установе Београда помогле су снимање овог филма учешћем свога особља, што је, појмљиво, знатно допринело квалитету и динамичности сцена.

Читаву једну ноћ је особље Железничке станице, у пуном саставу, са дежурним шефом, маневарским особљем и носачима, сарађивало на филму од 12 часова до пет изјутра.

Дирекција речне пловидбе била је уступила за снимање два шлепа и један моторни брод пуних седам дана. Пожарна милиција дала је тенк за воду и омогућила на тај начин снимање кише, а милиција поретка учествовала је у блокирању улица. Студенти из студентског дома „Лола Рибар" одазивали су се редовно и суделовали као статисти, и то у траженом броју и у траженом времену. Показали су се као изврсни и дисциплиновани.

Армија је уступила рефлекторе и агрегате, а исто тако и униформе и оружје.

Сва та помоћ, као и суделовање око 2.000 грађана Београда и Панчева, помогли су колектив „Авала"-филма и дали за овај први уметнички свој допринос, који заиста много значи.

*

Кроз разне фазе још проћи ће овај филм. Ма да Београђани неће имати прилике то да виде, читава војска наших младих стручњака радиће на њему. За нас је, поред осталог, значајно што ће на платну, кад се филм буде приказивао, затреперити наш Београд и што ће се у његовом оквиру одвијати херојска позадинска борба наших омладинаца-илегалаца.

Није чудо што Београд, који је делимично гледао стварање филма „Као плима", и који је донекле и учествовао у њему, очекује његов завршетак и приказивање са појмљивим нестрпљењем.

Ј. Л.

ПАЉЕЊЕ ФАШИСТИЧКИХ НОВИНА

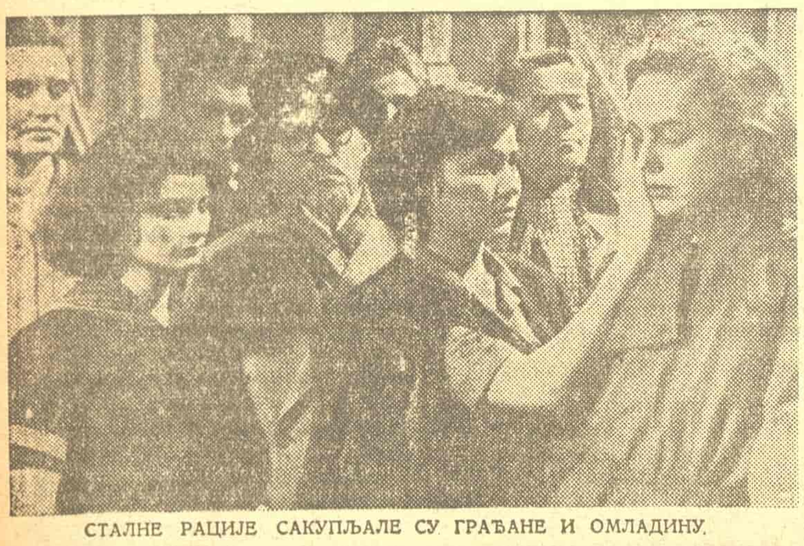

СТАЛНЕ РАЦИЈЕ САКУПЉАЛЕ СУ ГРАЂАНЕ И ОМЛАДИНУ

СЦЕНА НА НЕИМАРУ

СНИМАЊУ СЦЕНА ПРЕТХОДИ ДУГОТРАЈНО ИСПИТИВАЊЕ СВЕТЛОСНИХ ЕФЕКАТА

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Хоризонтално:

1) Једна држава која се данас бори за своју независност, град у Совјетском Савезу познат из Отаџбинског рата; 2) Псеудоним француске књижевнице, велика вода, слово, прилог за начин, део тела; 3) Животиња непријатна мириса, река у СССР, производ пчела, стој, обави; 4) Река (шпањол.), час, стављао, заменица, позната филмска реклама; 5) Прво слово азбуке, град у Индонезији, прво слово азбуке, код њега је Наполеон изгубио битку, слово; 6) Риба, башта, сви (наопако и словеначки), име; 7) Слово, њиме се маже гудало, велики руски песник (скроз); 8) Стара мера, здраво (лат.), муслиманско име, предметак који означава старост гомила; 9) Отпадак текстила, женско муслиманско име, опет женско име, лелек, креда; 10) Фина материја за женску одећу, први тип револвера, слово, марка аутомобила, ненасит; 11) Држава у Малој Азији, наш лепи град на мору.

Вертикално:

1) Наша приморска покрајина, бара; 2) Уви, слово, део куће; 3) Тако се зове земља под водом, димњака, наше острво; 4) Три слова, врста папагаја, ждаја; 5) Слово, месни, претходно слово! 6) Волети (франц.), женско име, Вукосави; 7) Обележен простор, слово, слово, личност из грчке митологије; 8) Име, два (енглес.), женски глас; 9) Облик глагола бити, француска река позната из првог светског рата, показна заменица; 10) Прво слово азбуке, мене, слово у азбуци иза с, глас у смеху, непознат; 11) Циљ, слова која иду по азбучном реду; 12) Слово, јесте, свева, узречица, тако се пише икс; 13) Показна заменица, врста штампе, два слова; 14) Затвор, француско пристаниште, гозба; 15) Годишње доба (провинц.), слово, слово, земљиште; 16) Чувени колац у Енглеској, Ужичанин, отплате; 17) Непознат, једно вариво, слово; 18) Главна маса (већина), разна слова, наша новинарски агенција; 19) Ивица, машина, телефонски позив; 20) Вода (лат.), прво слово азбуке, модар; 21) Инструменат играчице, овакви (провинц.).

Вертикално:

1) Праг, епос; 2) Андрић, октава; 3) Отон Жупанчић; 4) Р, из, утрем, аи, е; 5) И, жаока, ћ; 6) Осу, ома, сир; 7) Шаљапин; 8) Етна, и, ибис; 9) Нотар, и, амали; 10) Папир, Ирина; 11) Пан; 12) Пешта, Дињеш; 13) Јалта, л, Келти; 14) Ирма, и, сами; 15) Цол, б, оре; 16) Ока, лев, ннн; 17) Р, коран, п; 18) У, ен, Авара, ме, а; 19) Стјепан Шулек; 20) Оловац, аорист; Вена, Анта.

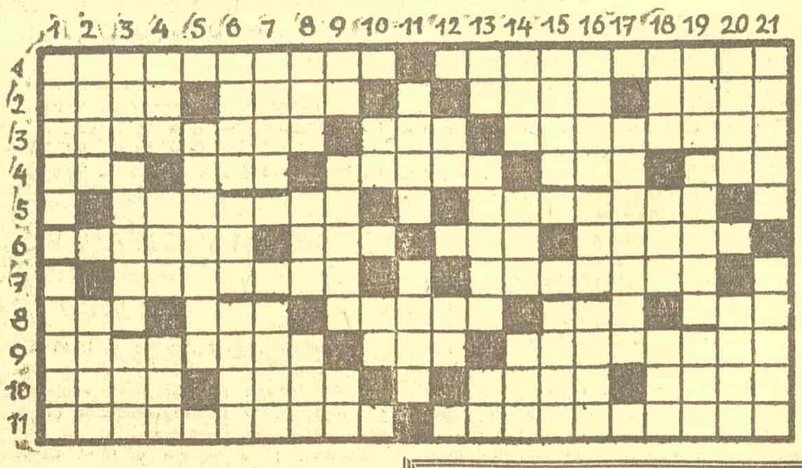

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Хоризонтално:

1) Паор, и, ј, усов; 2) Рнт, о, оп, па, о, тле; 3) Адонис, ета, ели, крејон; 4) Гриз, уштап, штрца, Нева; 5) Ижуж, Анри, тамо, капа; 6) Ћутао, ља, рпа, ал, ловац; 2) Романиа Либера; 8) Опека, пи, Инд, со, Варна; 9) Кама, Ибар, Икар, нашо; 10) Етна, сними, Њемен, Мура; 11) Пачићи, сан, Елин Пелин; 12) Ови, р, ла, шт, н, ест; 13) Саће, и, и, актв.

НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ
„ДУГА"
од броја 131 који излази 6 фебруара почиње доносити у наставцима на дечјој страни роман
„СТАРАЦ ХОТАБИЋ"
од Л. Лагана

Уредништво и администрација Влајковићева 8, тел. 23-003 и 20-443. Штампарско предузеће Народног фронта Србије. Одговорни уредник Славко Јанковић. Чек. рач. 1-4760131. Пошт. фах 53.